

Eindrapportage

“Heb jij er wel eens over nagedacht om leraar te worden?”

Het ontwikkelen van interventies gericht op leerlingen en leraren in het voortgezet onderwijs om de instroom naar leraren- en docentenopleidingen te vergroten

21 April 2023

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

ideate

0. Voorwoord

De afgelopen maanden is hard gewerkt aan het onderzoek voor gedragsinterventies om de instroom naar lerarenopleidingen te verhogen. In dit document presenteren we de aanpak van ons onderzoek, de belangrijkste inzichten en de impact daarvan op de te ontwikkelen campagnes en interventies. Deze inzichten en het advies zijn tot stand gekomen door co-creatie met het ministerie OCW, betrokken partners, maar vooral ook de meer dan honderd leerlingen en docenten die we tijdens het project hebben gesproken.

Het actief betrekken van de doelgroep en experts bij het onderzoek en ontwikkelen van concepten is enorm waardevol gebleken. Dankzij de breed opgehaalde inzichten zijn we gekomen tot een duidelijk advies, dat we in dit document onderbouwen en toelichten. Daarbij adviseren we om ook in het vervolgtraject de doelgroep en experts te blijven betrekken door de ontwikkelde interventies en communicatiemiddelen bij hen te testen.

Dit project werd uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

5 mei 2023

Rapportage en uitvoering project:
Ideate

Inhoudsopgave

0. Voorwoord	2
1. Samenvatting advies	5
2. Aanleiding & opdracht	11
3. Aanpak co-creatie	13
> Verkennend onderzoek	16
> Schoolsafari	21
> Co-creatiesessies	28
> Concepttests	38
4. Inzichten en advies	42
> Uitgangspunten gedragsstrategie en interventies	43
> Uitwerking advies in piramidevorm	45
5. Vervolgstappen ontwikkeling	59
Bijlagen	63
I. Narratieven	64
II. Storyboards interventies	68
Colofon	71

Begrippenlijst

- › **Ministerie van OCW** = Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- › **'vo'** = afkorting voor 'voortgezet onderwijs'
- › **'po'** = afkorting voor 'primair onderwijs'
- › **Leraar** = iemand die kennis of vaardigheden overbrengt op anderen. Soms wordt de term 'docent' gebruikt. In dat geval wordt ook leraar bedoeld.
- › **LOB** = Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
- › **Storyboard** = Een reeks tekeningen met begeleidende tekst die een bepaald verhaal, concept of situatie verbeelden
- › **Interventie** = een tussenkomst die bewust ingezet wordt om een specifiek doel te bereiken

1

Samenvatting advies

Samenvatting advies

Het ministerie van OCW zoekt naar manieren om de instroom in leraren- en onderwijsopleidingen te verhogen door interventies te ontwikkelen voor vo-docenten en leerlingen die helpen om leerlingen met een talent voor het lerarenvak te enthousiasmeren om voor het onderwijs te kiezen.

Door middel van twee gerichte campagnes - één op de leraar en één op de leerling - kan gebouwd worden aan algemene bewustwording dat het leraarschap een uitdagend, waardevol en divers beroep is met veel ontwikkelmogelijkheden, en dat je als leraar ook een grote rol speelt in de werving van toekomstige collega's. Gerichte campagnes zullen echter alleen effect hebben, wanneer succesvol de koppeling wordt gemaakt naar het overwegen en uitproberen van het leraarschap. Hiervoor is een samenhangende orkestratie van interventies nodig.

De volgende pagina's bevatten een samenvatting. Zie hoofdstuk 4 voor de volledige uitwerking van dit advies.

Samenvatting advies – onderbouwing

Leerlingen van nu hechten veel waarde aan flexibele studie- en beroepskeuzes die ondernemerschap, vrijheid, ontwikkelperspectieven en een hoge mate van afwisseling bieden.

- › Er heerst onder leerlingen een incompleet beeld van wat leraarschap inhoudt - door jarenlange negatieve beeldvorming in de media en in de klas. Voor veel leerlingen voelt het beroep en de studie als een te nauwe keuze, met weinig ontwikkelpaden en een eentonig beroepsbeeld. Dat terwijl het leraarschap een beroep is dat juist het ondernemerschap, de vrijheid en afwisseling, en de maatschappelijke waarde (iets goeds doen) kan bieden die veel jongeren van nu zoeken in hun studie en carrière.

Met een influencer campagne, ontwikkeld met veelgevolgde docenten kunnen we hier verandering in brengen.

- › Leerlingen en jonge docenten hebben weinig grip op ontwikkelmogelijkheden die er zijn als je begint aan een baan als leraar. Het gevoel heerst dat je een leraar bent, of niet. De persoon die ze over deze ontwikkelpaden kan vertellen (de oudere docent op school) staat te ver van ze af. Juist de inzet van leraren in opleiding kan hierbij helpen. Het is van belang deze routes en voorlichting door leraren in opleiding, op middelbare scholen en bij lerarenopleidingen beter onder de aandacht te brengen.

Eenvoudige voorlichtingsmaterialen met eerlijke informatie en het delen van 'best practices' zijn hierbij helpend.

Samenvatting advies – onderbouwing

Leraren kunnen een grote rol spelen in het spotten en benoemen van talenten voor het onderwijs, maar zijn zich hier vaak niet van bewust.

- › Veel leraren zijn zich weinig bewust van het (eenzijdige) beeld dat ze naar leerlingen uitstralen over het leraarschap (lesgeven en nakijken) en hoe de sfeer in hun klaslokaal en op school sterk bepalend is voor of het leraarschap aantrekkelijk overkomt. “De beste influencer is de leuke, goede docent.”

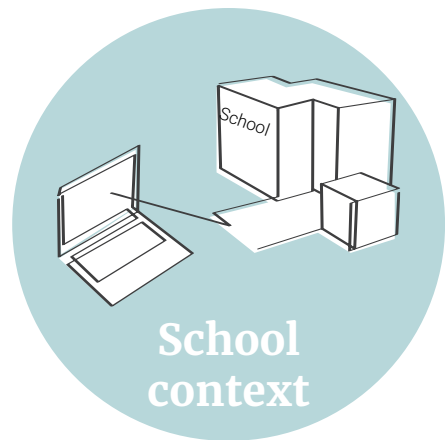
Een campagne via vakbladen, platforms en congressen die veel door leraren worden geraadpleegd kan hier bewustwording op creëren. “Zie jij je toekomstige collega al bij jou in de klas zitten?”

- › Leraren leven vaak in de waan van de dag. Het is makkelijk om te vergeten dat ze talenten voor het onderwijs die leerlingen laten zien, actief kunnen benoemen. Te denken valt aan goed kunnen presenteren, autoriteit hebben en initiatief nemen in de groep of een zorgzame houding hebben richting andere klasgenoten. Op scholen waar veel leerlingen voor een onderwijsstudie kiezen, besteden docenten en andere medewerkers juist veel aandacht aan het benoemen en aanmoedigen van dit soort talent.

Gesprekstips voor hoe je op natuurlijke, niet sturende wijze dit soort talent aanmoedigt bij leerlingen kan hierbij helpen.

Samenvatting advies – onderbouwing

Het leraarschap is een ervaringsberoep en dus ook een ervaringskeuze. De school zelf kan een belangrijke context zijn voor leerlingen om te ontdekken of het leraarschap bij hen past.

- Uit gesprekken met leerlingen en docenten blijkt - het leraarschap is een ervaringsberoep en dus ook een ervaringskeuze. Enthousiastelingen hebben ontdekt dat dit bij ze past door het uit te proberen. Door middel van bijles geven, huiswerkbegeleiding geven of meelopen op een plaatselijke basisschool bijvoorbeeld. Dit betekent dat middelbare scholieren in de bovenbouw actief, in de context van school, veilig ervaring kunnen opdoen met de begeleiding van jongere kinderen, het voorbereiden en organiseren van prikkelende lesinhoud en andere relevante didactische vaardigheden. Het is belangrijk te bouwen aan een uitprobeerinstrumentarium op scholen, zodat leerlingen hun eigen talent voor het onderwijs gaan zien en ontdekken.

In de regio's en op vo-scholen is er al veel laagdrempelig uitprobeeraanbod. Juist door dit te ordenen onder een herkenbare paraplu, po-scholen, vo-scholen en lerarenopleidingen in de regio aan elkaar te matchen kunnen de uitprobeermogelijkheden worden versterkt.

- Ook in het LOB-proces en de materialen die hier deel van zijn, ontbreekt het kopje onderwijs vaak in stageplatforms, keuzewijzers, posters of op voorlichtingsavonden. Het helpt om hier via relevante partners aandacht aan te besteden. Te denken valt aan het Expertisecentrum LOB, JetNet en soortgelijke stage/meeloopplatforms en de VO-raad.

Leerling

Doel:

Leerlingen enthousiasmeren voor een studie- en carrièrekeuze als leraar, door de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van het beroep beter te leren kennen en ervaren.

Een influencer campagne via social media over de diversiteit, dynamiek (van werken in een team) en uitdagingen van een carrière als leraar

Voorlichting door leraren in opleiding in de klas, ondersteund door:

- > Poster ontwikkelroutes van de toekomstige leraar
- > Opvolgend gesprek met mentor of decaan

Een herkenbaar en goed gemerkt uitprobeer-instrumentarium voor het leraarschap op po- en vo-scholen in de regio

Een goede orkestratie en samenhang van interventies op de leerling en leraar is nodig om - samen met alle al lopende initiatieven vanuit OCW en partners - de instroom in onderwijsopleidingen te verhogen vanuit het VO. Maar welk doel, welke boodschap en tone of voice moet elke, individuele interventie op de leerling en de leraar dan 'ademen' om een sterk geheel te vormen?

Leraar

Doel:

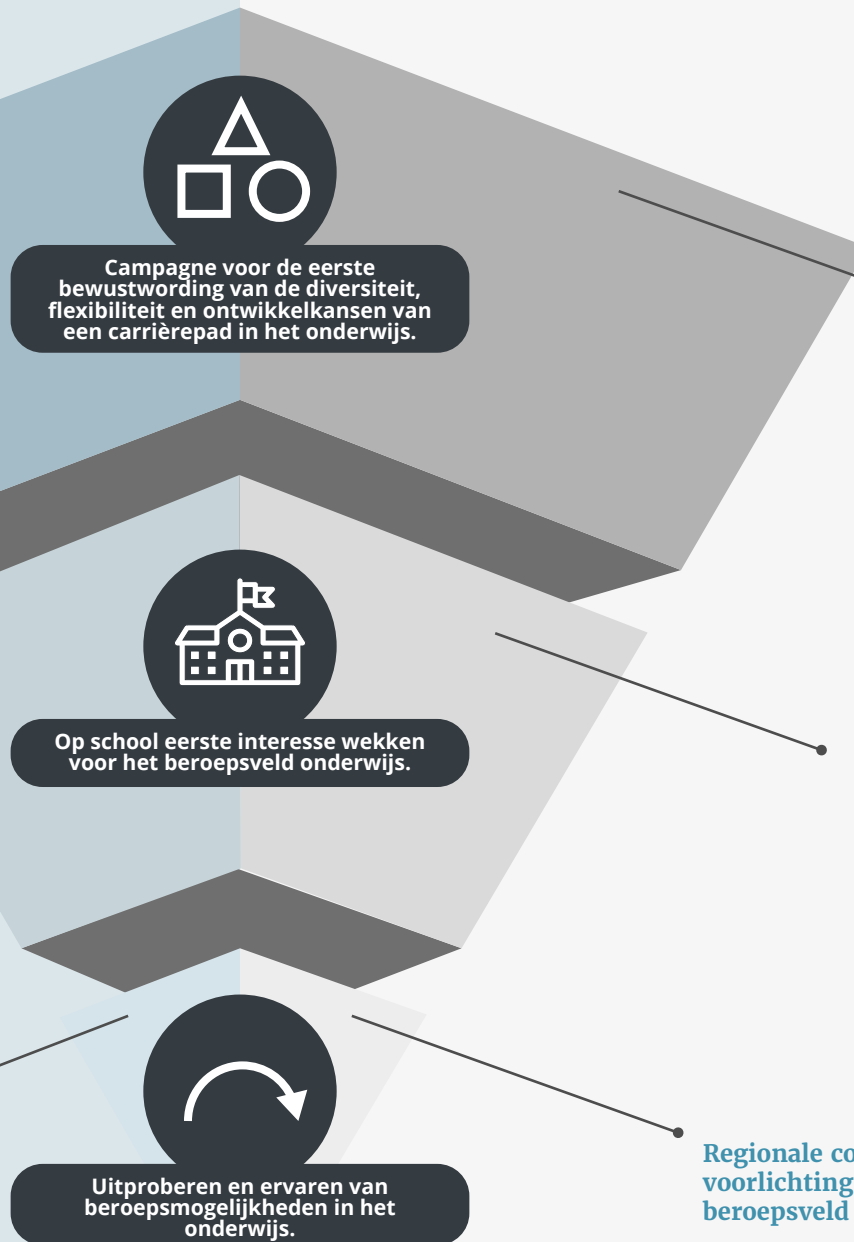
Leraren bewust maken van wat ze uitstralen over hun beroep, handvatten bieden om de rijkheid van hun beroep te delen en talenten bij toekomstige collega's te signaleren en benoemen

Een online en offline advertorial campagne over de rol die je als leraar hebt in het herkennen en aanspreken van je toekomstige collega's

Drieluik over het herkennen, benoemen en aanmoedigen van onderwijstalent bij leerlingen, ondersteund door:

- > Gesprekstips voor leraren
- > Best practices werving van toekomstige leraren voor opleiders

Regionale coördinatie van initiatieven bij voorlichting en uitprobeermogelijkheden voor het beroepsveld

2

Aanleiding & Opdracht

Aanleiding en opdracht vanuit OCW

Er is een groot tekort aan leraren in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Dat tekort dreigt de komende jaren verder te groeien. Leraren raken overbelast en de kwaliteit van het onderwijs staat onder druk. Kwetsbare leerlingen krijgen minder ondersteuning en vallen vaker uit. Het imago van het docentschap komt steeds vaker negatief in het nieuws. Het ministerie van OCW wil daarom inzetten op het verhogen van de instroom naar lerarenopleidingen.

Een recent doorlopen CASI-traject¹ heeft het inzicht gebracht dat leraren op de middelbare school grote invloed hebben op de keuze van leerlingen voor een studie aan een lerarenopleiding of de PABO. Leraren zien dit zelf vaak onvoldoende in. Leerlingen die aangespoord zijn na te denken over hun studiekeuze of door hun leraar aangespoord worden tot het geven van huiswerkbegeleiding of bijles stromen juist vaker uit naar een lerarenopleiding.

¹ *Eind 2022 heeft OCW samen met DPC het Communicatie Activatie Strategie Instrument (CASI) gebruikt om scherp te krijgen welke uitdagingen rond het lerarentekort met communicatiemiddelen kunnen worden aangepakt. In dit traject zijn resultaten uit verscheidene onderzoeken op een rij gezet om interessante inzichten te verzamelen. Het resultaat van dit CASI project was om niet in te zetten op een brede imago campagne gericht op leerlingen, maar juist te verkennen welke (communicatie/-gedrags)interventies gericht op leerlingen en leraren in het vo-onderwijs kunnen bijdragen aan het verhogen van de instroom in (universitaire) lerarenopleidingen. Het project zoals doorlopen door Ideate is het concrete vervolg hierop.*

Het ministerie van OCW heeft Ideate benaderd om door middel van een co-creatieve en ontwerpende aanpak interventies te ontwikkelen voor vo-docenten voor de aanpak van het personeelstekort in het onderwijs. Enerzijds dienen deze interventies docenten bewuster te maken van hun voorbeeldrol en ze te stimuleren om hun enthousiasme voor het vak uit te dragen. Anderzijds moet het docenten in hun rol als mentor activeren om leerlingen met een speciaal talent voor docentschap hierop aan te spreken.

Zitten in het samenspel tussen leerling en leraar dan kansrijke haakjes voor het ontwikkelen van communicatieve interventies die zorgen voor een hogere instroom in de lerarenopleidingen? In dit project heeft Ideate dat samen met een groot aantal partners, experts, leerlingen, leraren, mentoren, decanen en schoolbestuurders onderzocht. Als resultaat is Ideate tot een advies gekomen voor een samenhangend pakket van communicatieve interventies. Dit pakket bestaat uit algemene communicatieve interventies en specifieke interventies die zijn in te zetten via de context van school.

3

Aanpak

Onze aanpak voor dit onderzoek begon met een kort verkennend onderzoek, gevolgd door drie co-creatiestappen. Ons advies is gebaseerd op deze vier stappen.

1

Verkennend onderzoek

Na een kick-off workshop met het projectteam deden we desk research. Zo konden we voortbouwen op bestaande onderzoeken en inzichten. Door het opstellen van een stakeholdermap samen met de opdrachtgever vonden we de belangrijkste stakeholders rondom dit vraagstuk. Dit deden we vanuit drie perspectieven: leerling, leraar en de context van school. Door een aantal experts te interviewen konden we de gedragsreis van de toekomstige leraar al in hoofdlijnen uitzetten - van bewustwording t/m jezelf ontwikkelen als leraar.

2

Schoolsafari

In een korte tijd gingen we langs op vier scholen die een goede representatie van scholen vormden. In korte gesprekken met leerlingen, leraren en andere betrokkenen onderzochten we de heersende beeldvorming van docentschap en brachten we de gedragsreis van leerlingen en docenten verder in kaart. Met de inzichten over de context van de school en huidig gedrag konden we verschillende typen leerlingen en docenten onderscheiden, om die vervolgens uit te werken in narratieven. Deze narratieven hebben we in een workshop met partners en OCW met CASI geanalyseerd om belangrijke thema's, gedragsbepalers en kansen te identificeren rond het enthousiasmeren van leerlingen voor het onderwijs en het inzetten van je voorbeeldrol als docent.

3

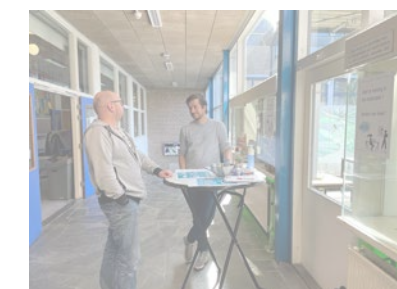
Co-creatie sessies

In drie co-creatie sessies - twee op vo-scholen en één met experts - dachten leerlingen samen met docenten na over interventies die de toestroom naar lerarenopleidingen kunnen vergroten. Aan de hand van de narratieven die in de vorige stap werden opgesteld, werd eerst de gedragsreis nog eens verder uitgediept. Samen identificeerden we kansrijke momenten voor gedragsbeïnvloeding. In kleine groepjes werden vervolgens interventies voor leerlingen en leraren bedacht en uitgewerkt in storyboards.

4

Concept test

Met de input uit de co-creatie sessies werden drie storyboards opgesteld, elk met een andere focus. Door opnieuw langs te gaan op twee middelbare scholen en de storyboards voor te leggen in een expertsessie, verzamelden we feedback op de ideeën. De focus hierbij was het evalueren van concepten op representativiteit, geloofwaardigheid, relevantie en haalbaarheid.

Totaal: bij het onderzoek betrokkenen

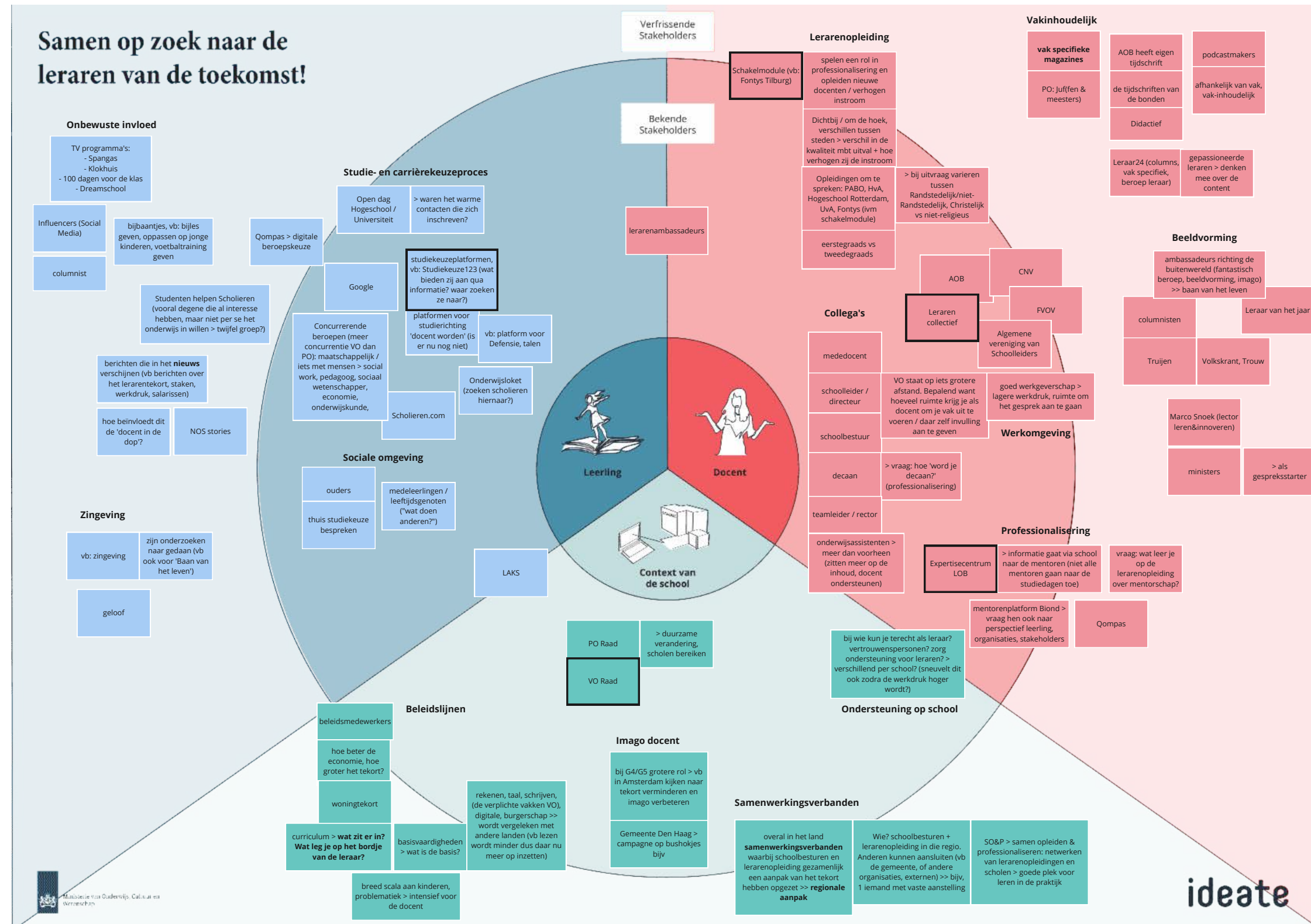
	Schoolsafari	Co-creatie sessies	Concept tests
Leerlingen	60*	14*	40*
Docenten	40	4	20
Experts/partners	-	6	12

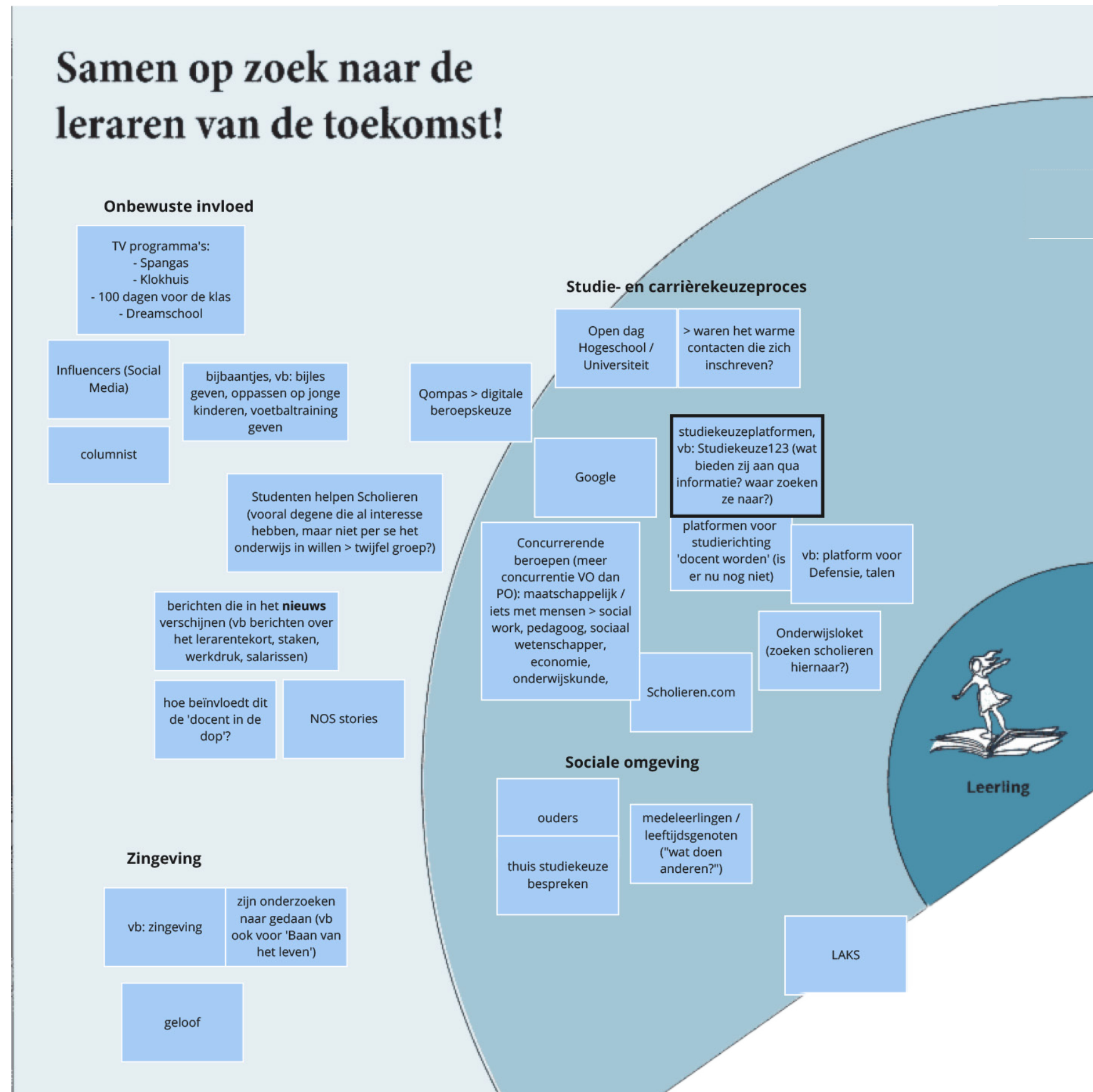
*verdeeld over verschillende opleidingsniveaus

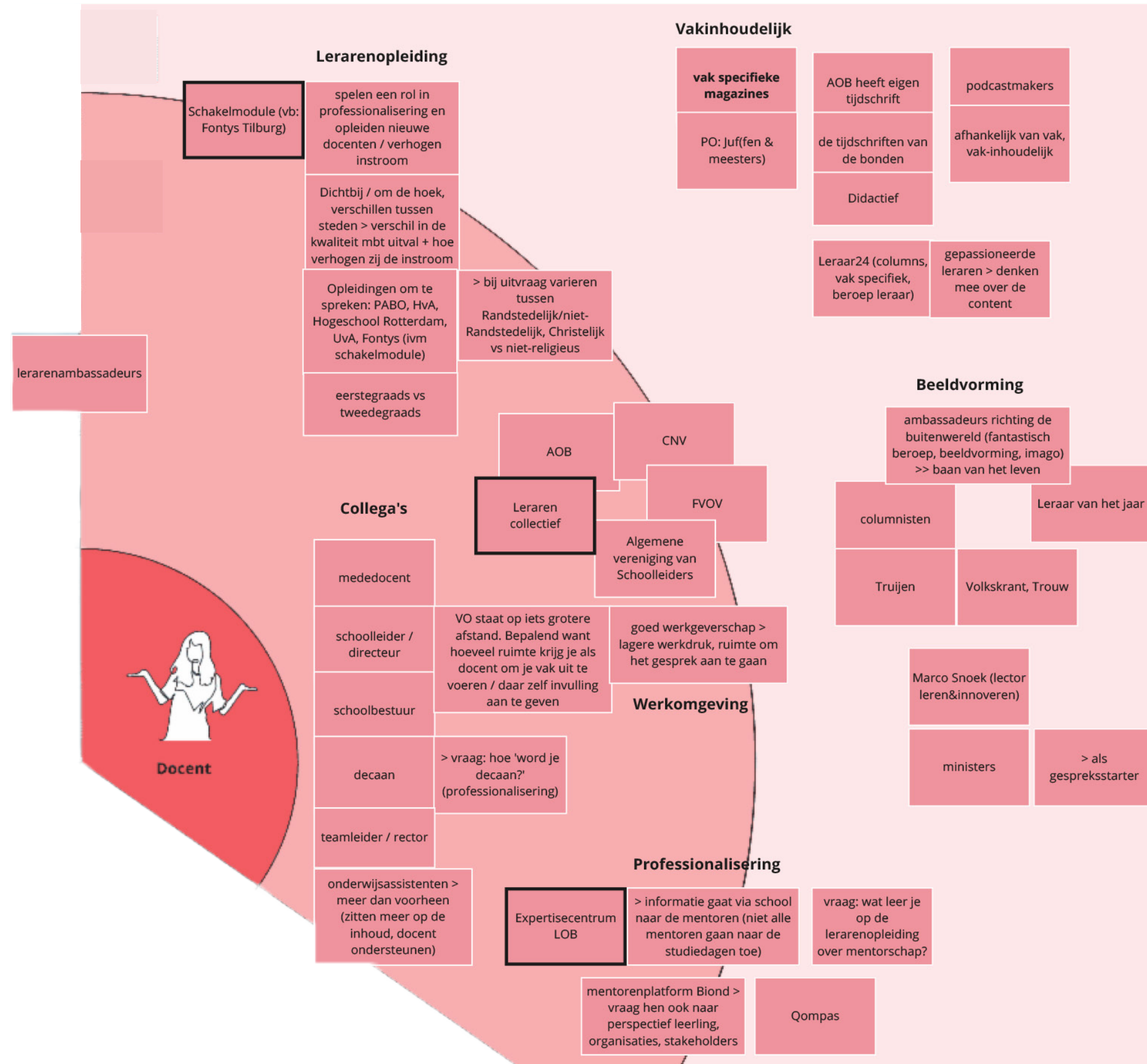
Op de volgende pagina's lopen we door de verschillende stappen heen en delen we per stap de belangrijkste inzichten.

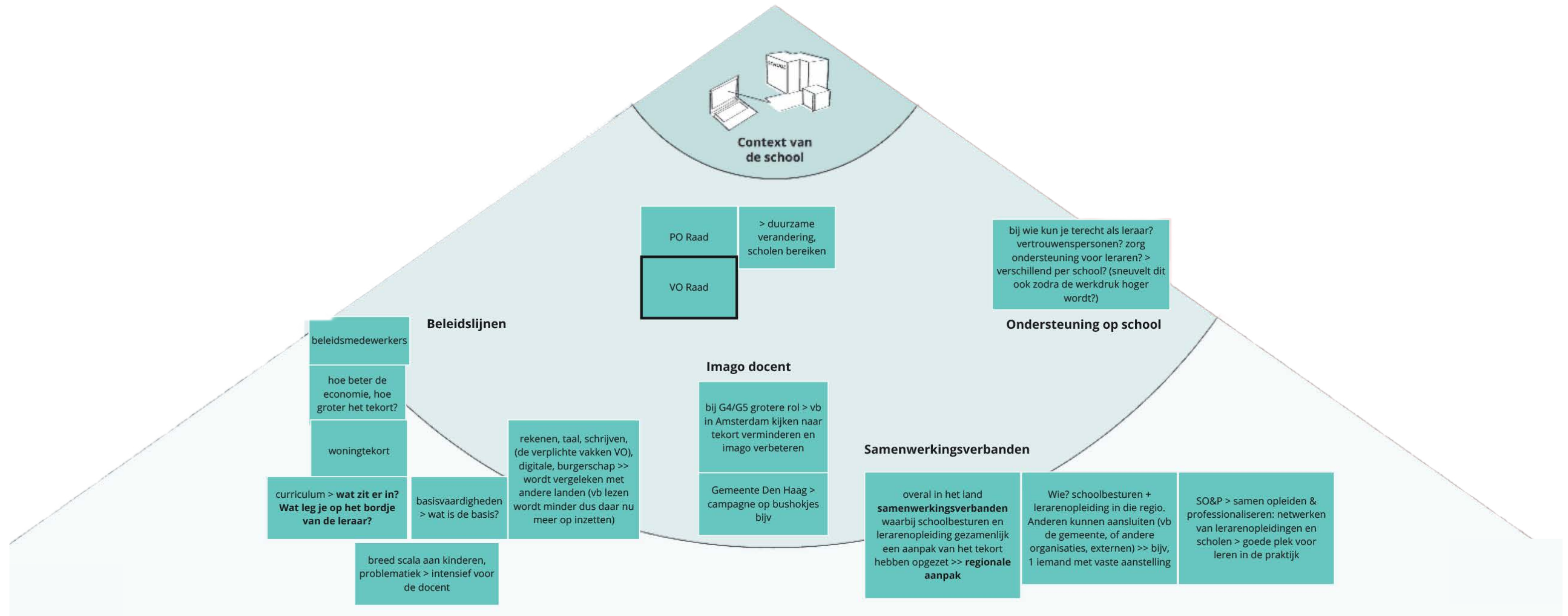
- › **Deskresearch.** We doken in het eerdere CASI-traject en lazen onderzoeken over onder andere het huidige LOB-proces en het imago van docentschap. Zo konden we voortbouwen op bestaande onderzoeken en inzichten.
- › **Opstellen stakeholdermap.** Samen met de opdrachtgever identificeerden we de belangrijke stakeholders in dit vraagstuk. Dit deden we vanuit drie perspectieven: de leerling, de docent en de context van de school. We keken naar zowel typische- als verfrissende stakeholders.
- › **Verkennde interviews met experts.** We spraken met lerarenopleidingen Fontys, VIAA en NHL Stenden, Studenten Helpen Scholieren, het Lerarencollectief, expertisecentrum LOB, de VO-raad en Studiekeuze123.nl.

Dit overzicht is opgesteld in de beginfase van het traject. Het doel was om een initieel beeld te krijgen van de context en actoren. Het is daardoor mogelijk niet volledig. De volgende pagina's bevatten uitsneden van de stakeholdermap.

- **In gesprek** met leerlingen, leraren, leraren in opleiding en andere betrokkenen, op opvallende plekken op school.
- **Narratieven** opgesteld om ons beter te kunnen inleven in verschillende typen leerlingen. We kregen zo meer gevoel voor de verschillende gedachtes en gedragingen van leerlingen die bezig zijn met het kiezen van een studie.
- De narratieven zijn besproken in een **analyse workshop** met OCW en geïnteresseerde partners. We maakten hierbij gebruik van CASI. Door de verschillende narratieven verder uit te diepen bepaalden we de meest interessante types voor het vervolgtraject.

De Podiumpakker - Jonas 5VWO

“Lesgeven lijkt me best tof, maar volgens mij kan ik beter eerst wat anders gaan doen.”

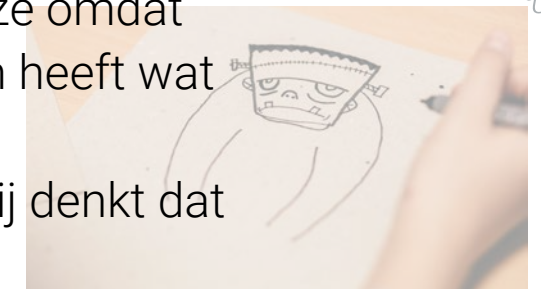
- Sociaal en goed in presenteren.
- Heeft van nature een uitstraling die goed bij een docent past: verteller, behulpzaam en goed in de omgang.
- Is een betrokken leerling die overal aan meedoet.
- Zal nu niet snel leraar worden omdat hij (van zijn omgeving te horen krijgt dat hij) meer in zijn mars heeft.

De Tunnel-vizier - Sami, 5HAVO

“Ik weet al heel lang wat ik wil worden.”

- Ziet de school als een plek waar iedere dag hetzelfde gebeurt.
- Is niet actief bezig met zijn carrièrekeuze omdat hij op advies van zijn familie al besloten heeft wat het wordt.
- Zal nu niet snel leraar worden, omdat hij denkt dat het beroep eentonig en saai is.

De Keuzeitsteller - Aïsha, 4HAVO

“Ik heb nog geen idee, dus ik kies liever voor een studie waar ik nog alle kanten mee op kan.”

- Heeft haar focus niet op school en carrière maken, maar op andere dingen zoals hobby's en vrienden.
- Wil haar toekomst nog niet vastleggen en weet nog niet wat ze wil worden.
- Heeft de optie tot leraarschap waarschijnlijk nog nooit overwogen.
- Zal nu niet snel leraar worden, omdat de studie te nauw voelt en je je beroepskeuze hiermee al te definitief maakt.

De Twijfelaar - Sascha, 4VWO

“In mijn eentje voor zo'n grote groep? Dat is toch niks voor mij..”

- Lijkt het leuk om leraar te worden, maar leeft in de veronderstelling dat je een leraar 'bent'.
- Ziet op tegen het managen van een grote groep mensen (pubers) en ziet zichzelf eerder een 1-op-1 beroep uitoefenen.
- Wil graag maatschappelijk relevant werk doen.
- Zal nu niet snel leraar worden, omdat ze denkt dat ze alle vaardigheden van een docent bij voorbaat al moet beheersen.

De Geboren juf

Sonja, 28 jaar, juf van groep 3

"Het is zo leuk dat je echt bijdraagt aan de ontwikkeling van een kind."

- Zorgzaam type met een voorliefde voor kinderen.
- Haalt voldoening uit het bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen.
- Geniet van de afwisseling in haar werk.
- Wist al vroeg dat ze juf zou worden, nadat ze als tiener al oppasbaantjes had.

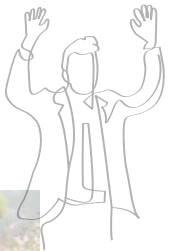

De Zij-instromer

Niels, 38 jaar, wiskundedocent

"Ik haal nu veel meer voldoening uit mijn werk. Dat is wat ik voorheen heb gemist."

- Is vlot, slim en behulpzaam.
- Werd in eerste instantie geen leraar omdat het 'onder zijn niveau' leek.
- Stroomt toch het leraarschap in, omdat hij meer wil bijdragen aan de maatschappij en hier meer voldoening uithaalt.

De Amicale ambassadeur

Pablo, 31 jaar, gymdocent

"De toekomstige gymdocent pik je er zo uit. Zo is dat bij mij ook gegaan."

- Sociaal en goed in het op één golflengte gaan zitten met leerlingen.
- Geeft leerlingen verantwoordelijkheid om ze bij de les te houden.
- Werd leraar omdat zijn eigen leraar hem op zijn kwaliteiten wees.

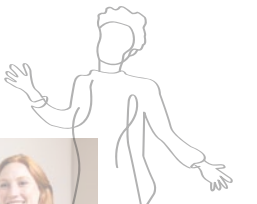

De Vakinhoudelijke enthousiasteling

Esra, 46 jaar, geschiedenisdocent

"Kennis delen over mijn vak is het mooiste wat er is."

- Gepassioneerd over de inhoud van haar vak.
- Is lerares geworden omdat zij graag haar kennis over het vak deelt.
- Niet actief bezig met haar eigen imago als docent, of met het spotten van toekomstige docenten. Het gaat immers om het overbrengen van de lesstof toch?

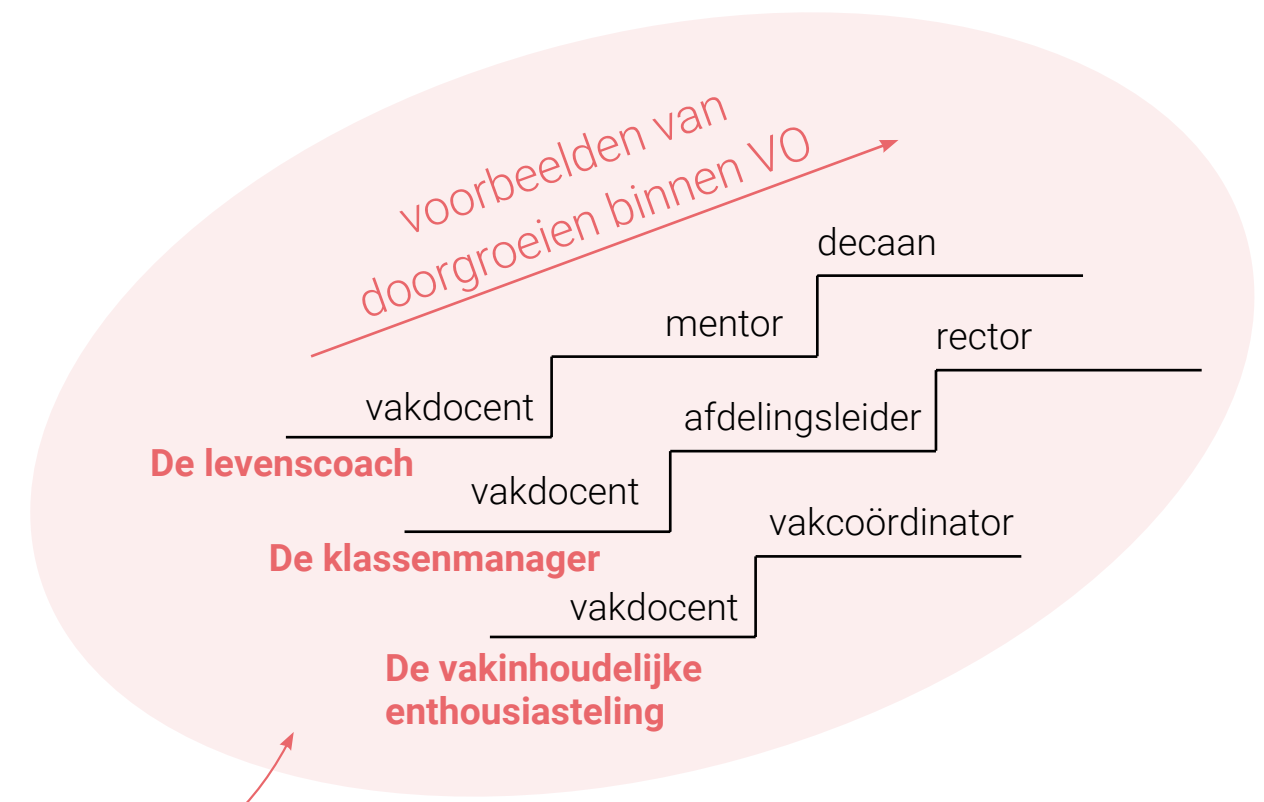
“Ik ga liever de studie Social Work doen zodat ik daarna nog alle kanten op kan.”

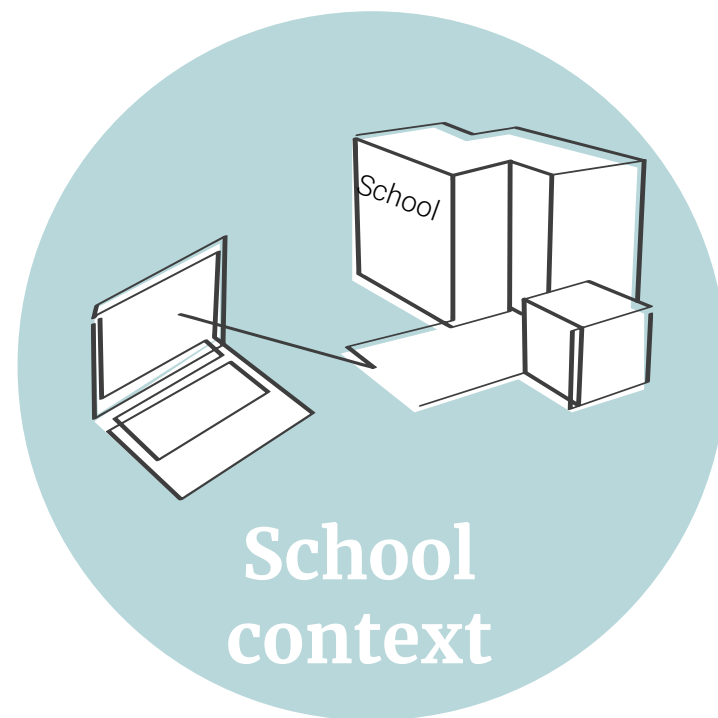
- Als leerling zie je de leraar van een middelbare school niet als iets wat je ook zelf kan worden.
- Er zit een discrepantie tussen wat leerlingen denken dat een leraar doet (lesgeven en nakijken) en wat een docent daadwerkelijk doet (veel verschillende taken, geen enkele dag hetzelfde).
- Leerlingen worden sterk beïnvloed door hun ouders/familieleden en vrienden in hun studiekeuze. Daarnaast krijgen ze vaak te horen vanuit deze sociale omgeving dat een baan als leraar geen goed idee is (slecht baanperspectief, weinig aanzien).
- Leerlingen zien een groot verschil tussen leraar zijn (PO) en docent zijn (VO). Je gaat het PO in “omdat je kinderen leuk vindt”, en daar graag een relatie mee opbouwt. Je gaat het VO in “omdat je het vak interessant vindt.”

“Nu ik mee heb gedaan aan deze workshop (tijdens OCW co-creatiesessie), besef ik dat ik veel vaker in de klas kan benoemen wat ik zie (aan talent bij leerlingen).”

- Het beroep is hectisch, waardoor je veel moet improviseren. De werkdruk en veelheid van werktaken wordt negatief weergegeven in de media, terwijl leraren dit juist ervaren als iets wat het vak ook uitdagend, afwisselend en interessant maakt.
- De relatie tussen leraar en leerling is steeds belangrijker geworden. Je hebt tegenwoordig gezag in de klas wanneer je een gelijkwaardige band met je leerlingen hebt, terwijl het beroep vroeger kwam met een vanzelfsprekende autoriteit en status.
- Er zijn verschillende type docenten. Denk aan de vakinhoudelijke enthousiast, de leraar die vooral met kinderen wil werken of de docent die iets waardevols wil doen voor de wereld door bij te dragen aan de ontwikkeling van een mens.
- Voor de verschillende typen docenten in het PO en VO zijn er veel verschillende manieren om door te ontwikkelen. Hiernaast worden een aantal mogelijkheden getoond van opties binnen het VO.

“Er zijn op school twee docenten langdurig ziek. Toen onze geschiedenisdocent uitviel, werd het alleen kort even gemeld. Dan denk je niet - goh, laat ik ook docent worden.”

- De sfeer op een school en in de klas bepaalt sterk of leerlingen het leuk lijkt leraar te worden. Een hoge werkdruk of negatieve sfeer maken het beroep onaantrekkelijk. Veel leerlingen hebben ervaring met uitgevallen leraren op school. Het helpt om als dit gebeurt vanuit school of andere leraren hier (kort) over te praten met de klas, maar dit gebeurt zelden.
- Het kwaliteitssysteem in het onderwijs is ingericht op basis van meetbare toetsen, uren (1040 uren norm) en vaste planningen, waardoor de ruimte voor persoonlijke aandacht en interactie tussen de leerling en leraar onder druk staat. Leerlingen krijgen veel lessen waarbij de (vak)inhoud centraal staat, terwijl juist het persoonlijk leren kennen van je leraar, helpt bij een goede beeldvorming van leraarschap.
- Er wordt instrumenteel over het LOB proces gepraat, maar het is vaak ook een emotionele keuze. Een studie voelt nauw of breed, uitdagend of saai. Aan meer emotionele spanningen en weerstanden wordt weinig aandacht besteed.

Samen met OCW is besloten om te focussen op drie specifieke doelgroepen. Deze type leerlingen zijn vatbaar voor het docentschap, maar hebben aanmoediging nodig om deze optie daadwerkelijk te gaan ontdekken en overwegen.

Deze doelgroepbeschrijvingen zijn ter illustratie en helpen bij het ontwikkelen van interventies. De karakteristieken van de profielen zijn gebaseerd op de gevoerde gesprekken met leerlingen.

Podiumpakker

SOCIALE OMGEVING
Ik wil laten zien wat ik in mijn mars heb.

UITDAGEND - SOCIAAL - INSPIREREND

Keuze uitsteller

EMOTIES & ASSOCIATIES
Ik ben bang dat ik het verkeerde kies.

MOTIVEREND - PRAKTISCH - VERBREDEND

Twijfelaar

ZELFBEELD
Docent zijn, dat kan ik toch nooit?

BEMOEDIGEND - GERUSTSTELLEND - STAPSGEWIJS

GEDRAG EN
EIGENSCHAPPEN

De podiumpakker ...

... is sociaal en goed in presenteren.
... heeft van nature een uitstraling die past bij docent zijn: verteller, goed in de omgang, kunnen uitleggen.
... is een betrokken leerling die overal aan meedoet (bijv. leerlingenraad, schoolkrant maken etc.).
... zal nu niet snel leraar worden omdat hij (vanuit zijn omgeving te horen krijgt dat) meer in zijn mars heeft en er nog zo veel meer richtingen zijn die goed bij hem zouden passen.

De keuze uitsteller...

... is een grote groep die zijn toekomst nu nog niet vastlegt en weet nog niet wat hij wil worden.
... heeft meestal zijn focus niet op school en carrière maken, maar op andere dingen zoals hobby's en vrienden.
... is geneigd een studierichting te kiezen waar je nog alle kanten mee op kunt.
... wil wel iets bijdragen aan de maatschappij
... zal nu niet snel leraar worden omdat de studie te nauw voelt en je beroepskeuze al te definitief maakt.

De twijfelaar ...

... vindt het idee van docent zijn leuk, maar twijfelt of die geschikt is voor het vak.
... leeft in de veronderstelling niet goed genoeg te zijn als docent.
... ziet voornamelijk op tegen één aspect van het leraarschap, zoals het staan voor een grote groep mensen (pubers).
... ziet zichzelf eerder een 1-op-1 beroep uitoefenen.
... zal nu niet snel leraar worden omdat hij denkt dat hij alle vaardigheden van een docent bij voorbaat al moet beheersen.

HANDELINGS
PERSPECTIEF

Om de podiumpakker te interesseren voor het leraarschap ...

... moet het duidelijk zijn dat het beroep docent wél uitdagend is.
... moet het duidelijk zijn dat er genoeg doorgroeimogelijkheden zijn.
... moet hij zich beseffen dat een docent een grote inspiratiebron en/of een voorbeeld voor jongeren kan zijn.
... moet het imago rondom het beroep positief en 'cool' zijn.

Om de keuze uitsteller te interesseren voor het leraarschap ...

... moet het duidelijk zijn dat het een gevarieerd beroep is, dat op allerlei manieren kan worden vervuld. Het is dus wel open en niet te nauw. Je kunt nog allerlei ontwikkelpaden kiezen.
... moet het leraarschap überhaupt als optie in beeld komen.
... moet het duidelijk zijn wat de sociale impact van een docent kan zijn.
... moet het sociale aspect van het beroep duidelijk zijn (werken met kinderen/jongeren, maar ook in een leuk team)

Om de twijfelaar te interesseren voor het leraarschap ...

... moet het duidelijk zijn dat je nog niet vanaf het begin alle skills perfect hoeft te beheersen, maar dat je alles tijdens en na je studie zult leren.
... moet het duidelijk zijn dat er niet één manier is om docentschap goed uit te voeren.
... moet er vertrouwen gekweekt worden bij de twijfelaar dat die dit kan, door in kleine stapjes wat ervaring op te doen..

- Twee **co-creatiesessies met leerlingen en leraren op vo-scholen**, gericht op de podiumpakker, de keuze uitsteller en de twijfelaar. In elk van de sessies zagen we de drie doelgroepen opnieuw terugkomen.
 - Sessie met 8 bovenbouw leerlingen VMBO/HAVO/VWO en twee docenten (Nederlands en beeldende vorming) op een Christelijke middelbare school in Rotterdam.
 - Sessie met 6 bovenbouwleerlingen en twee docenten (beiden mentor, één decaan en één wiskunde docent) van een Gymnasium in Gouda.
- **Co-creatiesessie met OCW en experts** van Studiekeuze123 en Universiteiten van Nederland. Deze sessie bouwde door op de eerste twee co-creatiesessies, met leerlingen en docenten.

Tijdens de co-creatiesessies is de gehele gedragsreis rond het worden van de toekomstige leraar behandeld en in beeld gebracht met leerlingen en leraren. In de figuur hieronder staan de belangrijkste stappen van de gedragsreis, die in de volgende slides worden uitgediept. De gedragsreis bestaat uit drie perspectieven: leerling, leraar en de context van school.

De stappen worden linear weergegeven, maar kunnen in de praktijk door elkaar lopen of overlappen.

1. Ontdekken *“Wat wil ik later gaan doen?”*

Leerling

“Mijn familie zit ook in het onderwijs”

Voordat het echte profielkeuze en studiekeuzemoment daar is, worden kinderen al beïnvloed door de beroepen en meningen in hun omgeving

Activiteiten/personen buiten de schoolomgeving kunnen ook het zaadje planten / helpen bij de studiekeuze. Denk aan sportclubs, zeilscholen, etc.

“Ik wil later iets bijdragen aan de maatschappij, maar kies liever voor een open beroepsveld of studie.”

Als kind in de klas ben je op dat moment ‘het kind in de klas’. Leerlingen zijn op dat moment niet bezig met zich verplaatsen in de rol van docent. Zij identificeren zich niet snel met hun leraar

leerlingen kijken vaak via apps of abonnementen naar korte uitleg filmpjes en lijken zich makkelijker te kunnen identificeren met leraren op YouTube of TikTok.

Kans: leerlingen identificeren zich eerder met hun leraar als ze een persoonlijke band opbouwen

Gedragsbepalers

Het toekomstbeeld van kinderen wordt al vroeg gevormd en sterk beïnvloed door de sociale omgeving, zoals vrienden en hun ouders (vaak onbewust)

Docent

“Elke dag is anders. Dat maakt het zo’n mooi en uitdagend beroep”

Docent zijn betekent improviseren. Dat maakt het docentschap een uitdagend en interessant beroep.

In de media is de beeldvorming juist erg negatief, wat het beroep minder aantrekkelijk maakt

Context school

Legenda

- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragsbepaler
- Kans
- Quote

2. Interesse wordt gewekt "Lesgeven lijkt me misschien wel interessant"

Leerling

Motief 1:
iets kunnen betekenen voor een ander

"Lesgeven lijkt me leuk omdat je dan iets kunt betekenen voor een ander."

Degene die kiezen voor de lerarenopleiding hebben vaak een duidelijke motivatie: ze willen iets betekenen voor een ander OF ze hebben een liefde voor het vak en willen dat overbrengen op anderen.

Activiteiten/personen buiten de schoolomgeving kunnen ook het zaadje planten / helpen bij de studiekeuze. Denk aan sportclubs, zeilscholen, etc.

Motief 2:
bijdragen aan de maatschappij

"Ik wil later iets bijdragen aan de maatschappij, maar kies liever voor een open beroepsveld of studie."

Leerlingen hebben de drang om te zoeken naar open beroepsvelden. Vaak worden er dan studies genoemd zoals psychologie, onderwijswetenschappen en social work. Dit zijn sociale studies, net als de lerarenopleiding, maar die wordt niet genoemd omdat die te nauw voelt.

Daarnaast geven veel leerlingen aan dat ze willen bijdragen aan de maatschappij. Ze zoeken naar een sociale opleiding, maar maken niet de koppeling met de lerarenopleiding. Ze kiezen eerder voor psychologie, criminologie of social work.

Kans: docentenopleiding presenteren/framen als aantrekkelijke open optie.

Gedragsbepalers

De sfeer in de klas en de associaties die ze hebben met hun docenten beïnvloeden de houding van de leerling t.o.v. het docentschap.

Docent

"Ik zag mezelf in hem, dus ik zei 'moet jij niet docent worden?'"

Sommige docenten zijn bewust bezig met meedenken met hun leerlingen over hun toekomst en handelen daar ook naar, bijvoorbeeld door het talent te benoemen, te suggereren of lesgeven iets voor hen is of ze een taak te geven die bij hen past.

Volgens docenten hebben leerlingen een talent voor docent zijn als ze bijvoorbeeld goed zijn in presenteren, autoriteit tonen in de groep, initiatief nemen of betrokken zijn naar klasgenoten.

Motief 3:
anderen willen enthousiasmeren over een vak

"Ik ben daar niet echt mee bezig (met talentjes spotten). Mijn taak is om ze Duits te leren"

Vak-inhoudelijke docenten hebben de focus meer op het overbrengen van hun vakinhoud. Zij zijn vaak niet bezig met het studiekeuzeproces van de leerling.

Context school

"Ik had zelf ongeïnteresseerde docenten, maar zag hoe hard hun aandacht nodig is. Ik kan dat beter"

"Er zijn op school twee docenten ziek. Toen meneer Capteyn uitviel, werd het alleen kort even gemeld. Dan denk je niet - goh, laat ik ook docent worden"

De sfeer op school is erg bepalend voor hoe aantrekkelijk de optie om docent te worden is.

Voor sommigen: een fijne herinnering aan school zorgt dat je graag terugkomt in de schoolwereld.

Voor sommigen: een negatieve ervaring motiveert om zelf leraar te worden. Missie om toekomstige leerlingen een betere ervaring te bieden.

Legenda

- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragsbepaler
- Kans
- Quote

3. Oriënteren "Is dit iets voor mij?"

Leerling

"Lesgeven lijkt me wel leuk, maar geen idee welk vak ik dan zou geven"

"Lesgeven is niks voor mij hoor, ik heb daar niet de sociale vaardigheden voor"

Docent zijn wordt al snel als optie afgestreept omdat er een misvatting leeft dat je al meteen de kwaliteiten moet hebben die horen bij docent zijn. Ze denken dat het in je moet zitten terwijl je veel van deze kwaliteiten juist nog kan ontwikkelen. Het schrikt af.

Kans: angst wegnemen door 'docent zijn' te ervaren of te leren wat het behelst en welke kwaliteiten er nodig zijn (en welke kwaliteiten je zelf al bezit)

"Als docent ben je alleen maar bezig met politieagentje spelen"

Het aanzien van leraren en het docentschap is verslechterd, mede door de negatieve beeldvorming t.a.v. de werkdruk en het salaris. Maar docent zijn geeft ook minder een gevoel van 'status'

Het imago van het docentschap lijkt ook onaantrekkelijk – druk, slecht betaald, niet flexibel, weinig aanzien, veel geduld moeten hebben.

Kans: de beeldvorming van het docentschap een positieve boost / draai geven door:
- verhalen van echte mensen
- positieve word-of-mouth
- 'superpower' toekennen aan docentschap

Er is niet altijd zicht op de verschillende routes naar het docentschap. Al hebben leerlingen docent worden op hun radar staan, dan is er behoefte aan meer inzicht in de verschillende routes en wat er verwacht kan worden van elke route

Kans: verschillende routes inzichtelijk maken > waar kies je voor als je deze opleiding kiest? "het is als een rijbewijs"

Docent zijn is een ervaringsberoep en dus ook een ervaringskeuze. Door ervan te proeven is de kans groter dat docentschap op de radar komt te staan

Kans: door het te doen ontdekken of het iets voor jou is. Nu gaat dat vaak buiten de lessen om (bijles geven bijv), maar dit kan ook in de klas, als onderwijsassistent bijvoorbeeld

Vanuit leerlingen wordt er een groot verschil gezien tussen leraar op het PO en op het VO. Volgens leerlingen: "Je gaat het PO onderwijs in voor de relatie met leerlingen. Je gaat het VO onderwijs in voor het vak dat je geeft."

Gedragbepalers

Het zelfbeeld van de leerling heeft invloed op de keuze voor docentschap

De kennis die op dat moment beschikbaar is of aangereikt wordt heeft invloed op de verdere beeldvorming van het docentschap

Docent

"De leerlingen houden je elke dag een spiegel voor. Die interactie is zo mooi"

De interactie tussen docent en leerling is heel belangrijk. Je hebt juist autoriteit zodra je een goede relatie hebt.

Het schoolsysteem is ingericht op basis van presteren, waardoor juist persoonlijke aandacht en contact met de leerlingen onder druk staat.

Context school

"Als je niet toevallig een mentor hebt die zich daarmee bezig houdt dan wordt het al snel vergeten"

leerlingen die twijfelen over hun studiekeuze kunnen onopgemerkt blijven en verwaarloosd worden doordat op scholen het LOB proces niet standaard bestaat uit 1-op-1 begeleiding door een decaan of mentor. Twijfelende leerlingen zijn sneller geneigd te kiezen voor een concurrerende opleiding, die meer open aanvoelt

Kans: Aandacht geven aan de twijfelende leerling door:
- meer 1-op-1 begeleiding of reflectiegesprekken
- talenten benoemen en meenemen in leerlingenbesprekingen

docenten hebben ook andere rollen/taken en daarmee niet altijd de tijd of aandacht voor het spotten van talenten of het aangaan van persoonlijke gesprekken, waardoor twijfelende leerlingen (die dit niet uitspreken) over het hoofd gezien kunnen worden

Legenda

- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragbepaler
- Kans
- Quote

4. Bespreken met anderen *"Wat vind jij?"*

Leerling

"Je kan later altijd nog docent worden, ga eerst maar een WO studie doen"

Leerlingen worden sterk beïnvloed door ouders / familieleden, vrienden in hun carrière- en studiekeuze. Kiezen voor docentschap wordt vaak ontmoedigd door de sociale omgeving, omdat het wordt gezien als een 'minder aantrekkelijke optie' (baanperspectief) of de minder hoog geschoolde optie (meer in je mars).

Ouders die bijvoorbeeld heel negatief zijn over docenten dragen daarmee bij aan een negatieve beeldvorming

Kans: beeldvorming ouders t.o.v. docenten analyseren en positief omdraaien. Laten zien hoe knap het is als je leraar kunt zijn

"Als al mijn vrienden tandheelkunde kiezen en ik twijfel tussen tandheelkunde of geneeskunde, dan kies ik wel tandheelkunde"

Daarnaast hechten leerlingen ook veel waarde aan de mening van hun vrienden en leeftijdsgenoten

Er wordt vaak instrumenteel en functioneel over het studiekeuzeproces gepraat, maar het is voor leerlingen ook belangrijk dat het goed voelt.

Gedragsbepalers

De mening en feedback van de sociale omgeving is voor leerlingen een belangrijke (bewuste en onbewuste) factor in het keuzeproces

Docent

Context school

"Ik werd zo kinderlijk toegesproken dat ik het gevoel kreeg dat het niet zo'n serieuze opleiding was"

De manier van toespreken / tone of voice bij voorlichten (vanuit de leraaropleiding) draagt bij aan beeldvorming van de opleiding en de status/aanzien die je kunt verwachten bij dat beroep

Kans: Tone of voice laten aansluiten door meer peers, studenten, leraren in opleiding in te zetten bij de voorlichting

Legenda

- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragsbepaler
- Kans
- Quote

5. Keuze maken *"Ik denk dat ik docent wil worden, maar..."*

Leerling

"Ik kies voor een brede studie zodat ik daarna nog alle kanten op kan"

De studiekeuze wordt gezien als een belangrijke keuze. Veel leerlingen stellen de keuze liever uit door te kiezen voor een brede studie, dan zich 'te beperken' door te kiezen voor een lerarenopleiding

"De beste reclame voor docent zijn, dat zijn hele goede docenten"

"Als docent ben je zelf de beste ambassadeur"

Leerlingen vinden docenten die plezier uitstralen in het lesgeven inspirerend, waarderen flexibiliteit en geven aan dat deze positieve ervaring net voor het einde van je VO-carriere de meeste impact heeft. Een negatieve ervaring met een docent of de beeldvorming rond docentschap net je voor je definitieve studiekeuze is funest.

Kans: beeldvorming ouders t.o.v. docenten analyseren en positief omdraaien. Laten zien hoe knap het is als je leraar kunt zijn

Gedragsbepalers

De kennis (of het gebrek ervan) die ze op dat moment hebben over de lerarenopleiding en de houding die ze op dat moment hebben tegenover het docentschap heeft invloed op het keuzeproses

Docent

Context school

Legenda

- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragsbepaler
- Kans
- Quote

6. Opleiding volgen

"Ik leer de nodige kennis en vaardigheden"

Leerling

"In mijn eerste jaar liep ik al mee op een school"

Door duaal onderwijs of het snel starten met stages krijgt de leraar in de dop al vroeg een idee van wat het vak inhoudt en of het iets voor hem/haar is

als VWO leerling neig je snel naar de universiteit. Eenmaal op de universiteit kun je pas via een minor of master het onderwijstraject in.

Kans: degene die al aan het studeren zijn voorlichten / enthousiasmeren over onderwijsminors en -masters

Als VWO leerling neig je snel naar de universiteit. Vanuit ouders, decanen en de sociale omgeving krijg je echter te horen dat je meer in je mars hebt - "ga eerst maar een vak leren, je kan later altijd nog docent worden". Door een minor of master kun je later je bevoegdheid nog halen. Voor VWO'ers voelen universitaire lerarenopleidingen als een nauwe keuze, zonder goed salaris of een prikkelend baanperspectief.

Gedragsbepalers

Docent

Context school

tijdens de opleiding leren studenten te werken in structuren, terwijl het vak zelf om veel flexibiliteit vraagt. Als startende docent komt je er achter dat je veel basale dingen niet mee krijgt op de opleiding. Het gevolg is veel uitval onder jonge leraren.

Studenten worden momenteel specifiek opgeleid voor 1 vak en maken de keuze tussen primair of voortgezet onderwijs. Het wisselen van po naar vo, of het wisselen van het ene vo vak naar het andere, vraagt om een andere bevoegdheid en dus een investering in tijd en/of geld.

Legenda

- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragsbepaler
- Kans
- Quote

7. Eerste baan als docent *"Nu ben ik echt verantwoordelijk"*

Leerling

Er zit een discrepantie tussen wat leerlingen en leraren in de dop denken dat een docent doet (lesgeven en uitleggen) en wat een docent daadwerkelijk doet (veel diverse taken waar geen enkele dag hetzelfde is). De realiteit kan dan nog wel eens rauw op hun dak vallen

Gedragsbepalers

Docent

"Het lesgeven zelf is al een opgave"

Een beginnend docent is vooral bezig met het lesgeven en klassenmanagement. Na een paar jaar heb je daar meer controle over, waardoor improviseren makkelijker wordt en er ook meer ruimte ontstaat om aandacht te besteden aan het ontwikkelpad van de leerlingen

Door het lerarentekort heeft de seniore docent minder tijd om beginnende docent te begeleiden, terwijl dit wel heel belangrijk is

Context school

Op dit moment worden tekorten opgevuld door sneller startende docenten voor de klas te zetten. Zij zijn niet bevoegd of beperkt / deels bevoegd.

Seniore docenten op scholen met een groter tekort zijn niet altijd blij met deze oplossing. Zij hebben zelf al jaren in het vak gestoken en vinden het raar dat iemand zomaar voor de klas kan gaan staan. Tegelijkertijd zijn zij de aangewezen persoon om jongere docenten goed te begeleiden in hun ontwikkeling - dit staat op spanning met elkaar.

Als het niet bevalt op een school wordt er vaak een snelle conclusie getrokken dat het gehele beroep niet bij die persoon past, terwijl er zo veel andere soorten scholen en typen onderwijs zijn.

Daarnaast is docent zijn als een rijbewijs: je bevoegdheid halen is de start, maar daarna ga je er pas echt in groeien. Vanuit leraren- en docentenopleiding wordt dit niet altijd zo geframed.

Kans: bewustzijn creëren dat er op elk potje wel een dekseltje past in de onderwijs wereld

Kans: bewustzijn creëren rondom de doorlopende ontwikkel-lijn van docent zijn

Legenda

- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragsbepaler
- Kans
- Quote

8. Ontwikkeling als docent *"Ik kan en doe steeds meer"*

Leerling

"Als docent geef je les en je kijkt na. Dat is het toch?"

Wat een leerling ziet is een docent die lesgeeft, toetsen geeft en nakijkt. Wat zij niet zien zijn de taken buitenom de lessen en de ontwikkelmogelijkheden die een ervaren docent kan oppakken

Leerlingen denken dat een docent altijd hetzelfde programma afdraait en daarmee leeft de opvatting dat docent zijn eentonig is

Kans: zichtbaar maken wat er gebeurt achter de schermen

Gedragsbepalers

Docent

"Ik kan en doe steeds meer, maar blijf ook nadenken over hoe ik mijn lessen kan verbeteren"

Een goede docent beheerst vakinhoud, didactiek (hoe leren we), goede sociale vaardigheden (contact maken), pedagogiek (wat heeft dit kind nodig) en klassenmanagement (de groep).

Een ervaren docent pakt er steeds meer taken bij, maar heeft als gevolg daarvan minder tijd voor onderwijs / per kind.

Context school

Docent wordt veel gezien als individueel beroep, terwijl het in de praktijk juist ook een team verantwoordelijkheid is

Kans: docentschap in de praktijk profileren als team-beroep door:
- intervisie momenten
- best practices delen
- informeel bij elkaar komen

Legenda

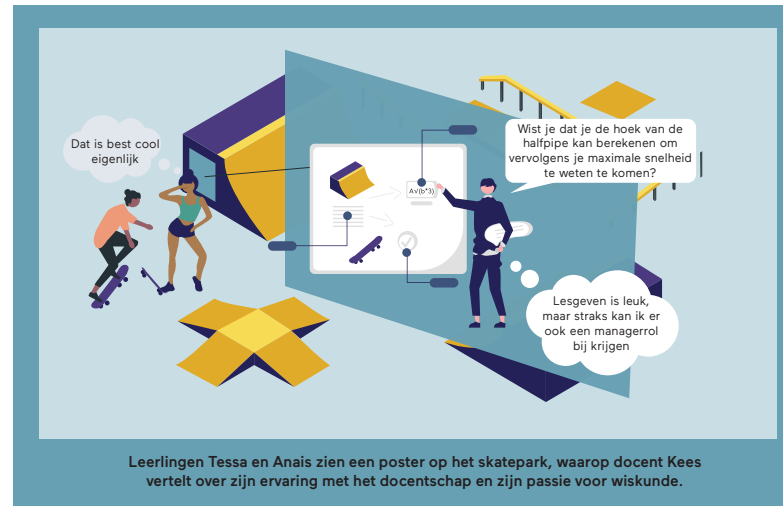
- Algemeen inzicht
- Belemmering
- Gedragsbepaler
- Kans
- Quote

- › Voor elk van de drie typen leerlingen, met elk hun eigen gedragsstrategie, zijn conceptinterventies uitgewerkt in de vorm van storyboards. Elk storyboard bestaat uit een combinatie van interventies.
 - › De storyboards zijn getest met leerlingen, leraren, mentoren en schoolbestuurders op twee middelbare scholen.
 - › De storyboards zijn besproken met OCW en experts van de Algemene Onderwijsbond en Vereniging Hogescholen.

Ari en Chantal zien bij de bushalte een poster over twee docenten die elkaar helpen.

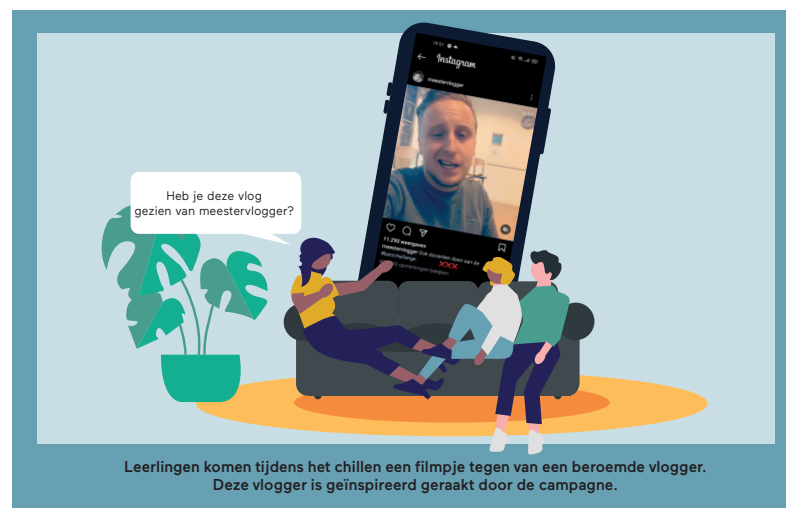
Leerlingen Tessa en Anais zien een poster op het skatepark, waarop docent Kees vertelt over zijn ervaring met het docentschap en zijn passie voor wiskunde.

Leerling lopen langs het hinkelpad op het schoolplein. Aan het einde van het pad staan quotes. Die beschrijven het leven van sportdocent Karim en hoe hij zijn creativiteit iedere dag in spelletjes in de sportles verwerkt.

Amid ziet een filmpje van docent Pim, die passievol vertelt over zijn mentorklas.

Leerlingen komen tijdens het chillen een filmpje tegen van een beroemde vlogger. Deze vlogger is geïnspireerd geraakt door de campagne.

Storyboard 1:
Een andere kijk

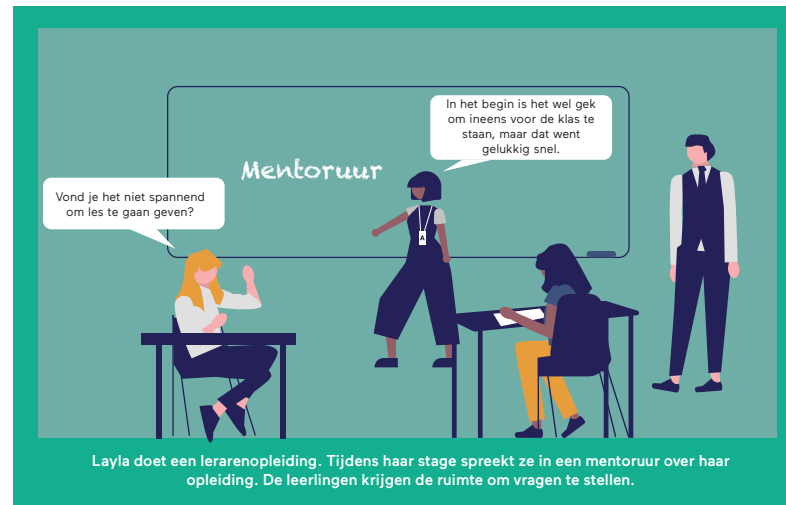
Ik zie nu in dat docent zijn meer is dan alleen lesgeven. Je kunt er eigenlijk best veel creativiteit in kwijt en het is diverser dan ik dacht. Daarnaast leek het me zo'n individueel beroep, maar je doet eigenlijk best veel samen met collega's en je kunt een band opbouwen met je leerlingen.

Storyboard 1: Een andere kijk

Berust op het inzicht dat het beeld dat leerlingen van het leraarschap erg nauw en eenzijdig is, terwijl het beroep eigenlijk enorm veelzijdig is. Dit storyboard bevat verschillende uitingen die de diversiteit en uitdaging van het vak laten zien.

Feedback op dit storyboard

- Uitingen mogen niet overkomen als reclame of dwingend zijn. Ze moeten wel informeren, waarna de leerling zelf kan kiezen wat die met de informatie doet.
- Verrassende en onverwachte lessen spreken aan. Breng ze met humor en luchtigheid.
- De meest kansrijke kanalen zijn digitaal, vooral Tiktok en YouTube.
- Bij vlogs: moeten echte ervaringen zijn. Geen opgelegde of ingestudeerde scripts.
- Werk visueel, niet met te veel tekst.
- Een campagne werkt alleen als hij gericht is, en gekoppeld wordt aan aanvullende interventies via school. Een algemene/landelijke campagne komt niet binnen.

Layla doet een lerarenopleiding. Tijdens haar stage spreekt ze in een mentoruur over haar opleiding. De leerlingen krijgen de ruimte om vragen te stellen.

Aisha raakt tijdens de Park-Cleanupdag van haar school in gesprek met meneer Dras, haar geschiedenisdocent. Zo krijgt ze toch ineens een ander beeld van hoe het is om docent te zijn.

Laura is graag creatief bezig. Haar biologiedocent heeft haar daarom gevraagd om een paar werkbladen te maken voor de komende themalessen. Ze merkt dat ze dit leuk vindt om te doen.

Nigel is bezig met oriënteren en komt op de website van een lerarenopleiding terecht. Het valt hem op dat je veel verschillende dingen leert.

Marit en Abdel studeren biologie. Ze zien een poster hangen over de minor Educatie en raken in gesprek. Marit besluit naar aanleiding hiervan om zich te verdiepen in de mogelijkheden.

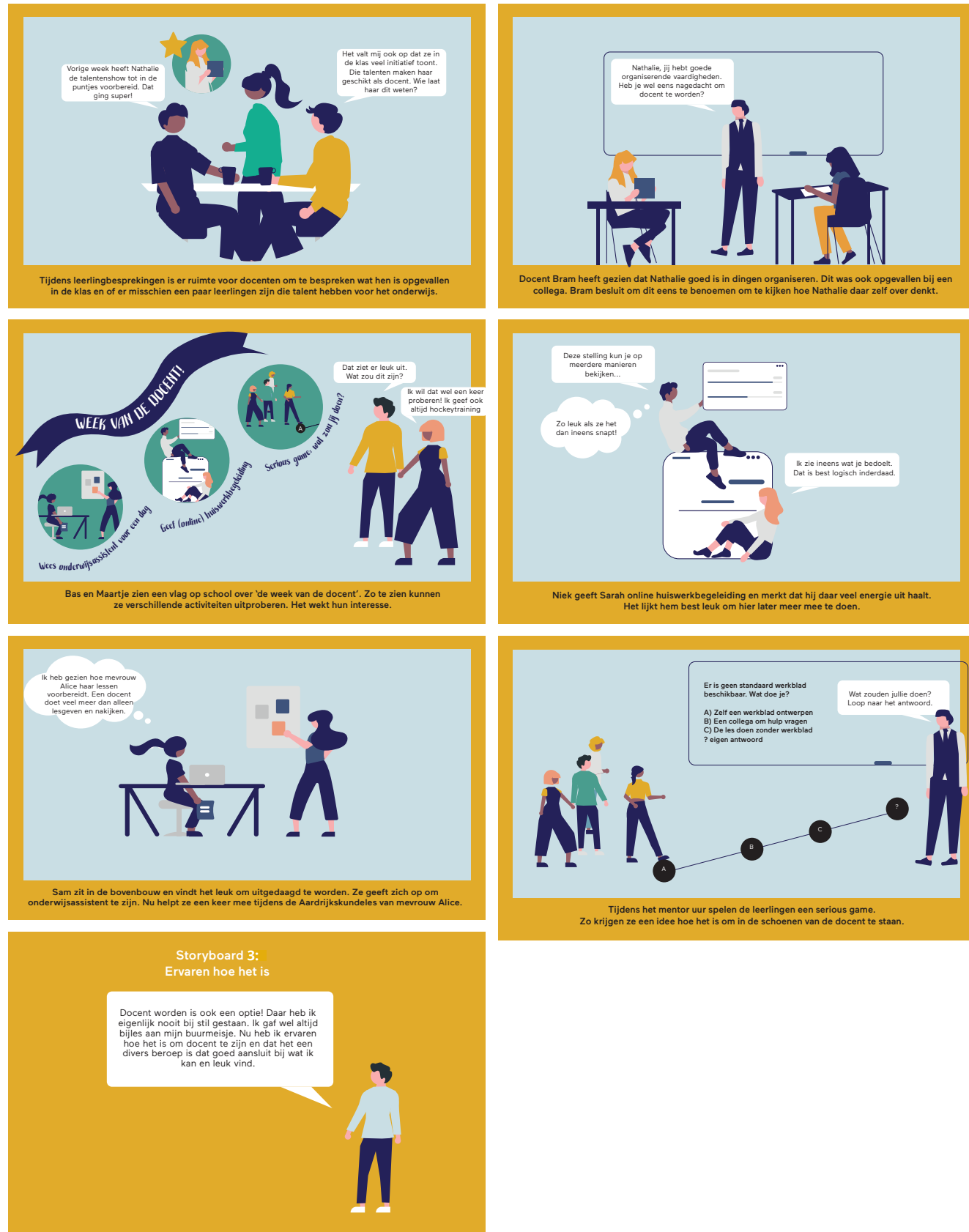
Storyboard 2:
Prettig kennismaken

Storyboard 2: Prettig kennismaken

Berust op het inzicht dat leerlingen denken dat je leraar al moet 'zijn'. Je bent het of je bent het niet. Dit storyboard bevat verschillende manieren om leerlingen te laten inzien dat het een leerproces is waarin je vaardigheden steeds stapje voor stapje verder ontwikkelt.

Feedback op dit storyboard

- Het werkt om de ervaringen te horen van iemand die net als de leerling nog jong is en midden in de lerarenopleiding zit. Deze moet een actueel en eerlijk beeld kunnen geven over de opleiding en diens ervaringen tot nu toe.
- Door op een andere manier contact te hebben met een docent (bijv. als assistent of in een informeel gesprek tijdens een projectweek), verandert ook de band met de docent. Dit verkleint het gat tussen de leerling en docent en kan bijdragen aan het zien van de docent als heel mens.
- Voordeel als iemand iets voor de klas komt vertellen: laagdrempelig en vergt weinig inspanning van leerling, maar kan toch een zaadje planten.
- Kans: Docentschap promoten als een verbredende en zekerheid biedende optie. Slim om deze optie open te houden.

Storyboard 3: Ervaren hoe het is

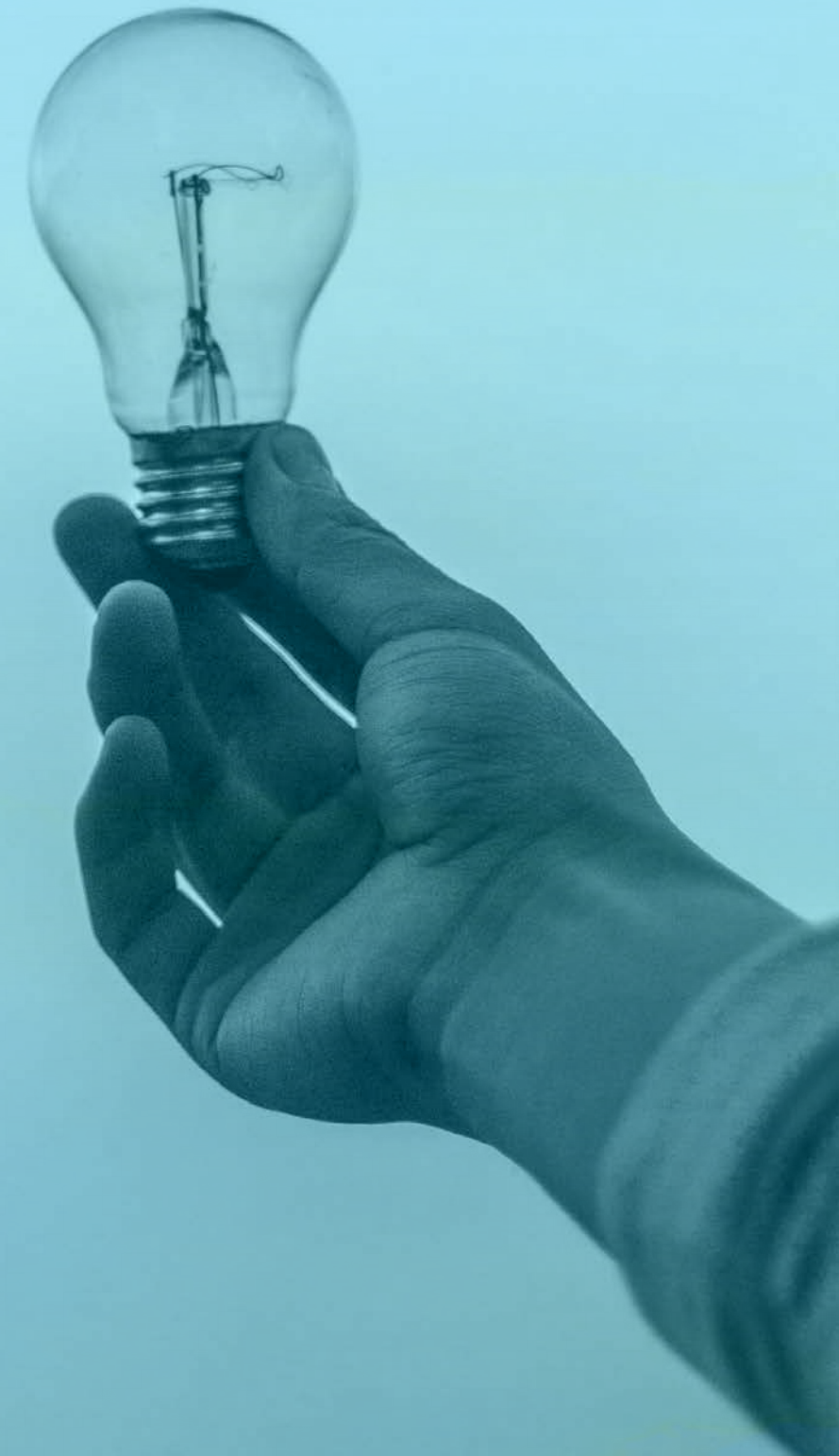
Berust op het inzicht dat je alleen begrijpt wat leraarschap inhoudt en weet of het iets voor je is als je het ervaart. Dit storyboard bevat verschillende opties tot het uitproberen en ervaren van leraarschap.

Feedback op dit storyboard

- Algemeen: optie tot beleven en ervaring opdoen is een goed idee.
- Belangrijk is dat het uitproberen vrijwillig is.
- Actief wijzen op talent werkt. Neem de leerling hiervoor apart en houd het luchtig: "Heb je er wel eens aan gedacht.." ipv "jij moet.."
- Uitprobeermogelijkheden laten aansluiten bij type leerling:
- Een les laten voorbereiden en geven, in een klein groepje.
- Persoonlijk assistent zijn van een docent in voorbereiden lessen of assisteren tijdens practica.
- Huiswerkbegeleiding of bijles.
- Belangrijk dat ervaring wordt opgedaan in setting met jongere leerlingen (basisschool of 1e/2e klas), zodat je qua leeftijd niet te dicht op elkaar zit.
- Belangrijk dat leerlingen niet al te veel in het diepe worden gegooid. Een negatieve ervaring schrikt af.

4

Inzichten
& Advies

Op basis van de inzichten uit ons onderzoek hebben we vier uitgangspunten opgesteld voor communicatieve interventies en interventies via de context van school die leerlingen met een talent voor het onderwijs helpen te enthousiasmeren en leraren ondersteunen in het signaleren en aanmoedigen van toekomstige collega's:

Communicatie en interventies op leerlingen moet gericht zijn op bewustwording en het ontdekken van de diversiteit, uitdagendheid en de maatschappelijke waarde van het leraarschap.

Een campagne moet zich richten op de diversiteit, vrijheid, autonomie, mate van uitdaging en de maatschappelijke meerwaarde van het beroep. De boodschap kan bijvoorbeeld zijn: "Elke dag is anders!"

- Leerlingen zoeken naar brede en flexibele studierichtingen. Ook het beroep biedt volgens hen weinig ontwikkelmogelijkheden en voelt te nauw.
- Het beeld dat leerlingen van leraren hebben is daarnaast vrij eentonig: een docent geeft les en kijkt na. Leerlingen vinden flexibiliteit, vrijheid en ondernemerschap in hun beroep juist belangrijk en willen een richting op waarmee ze iets kunnen betekenen voor een ander en maatschappelijke waarde kunnen creëren. Het docentschap wordt echter weinig overwogen, terwijl dit juist aspecten zijn die het vak typeren.

Communicatie en interventies op leraren moet gericht zijn op bewustwording van hun eigen houding en voorbeeldrol in de klas en het herkennen en aanspreken van je toekomstige collega.

Een campagne moet zich richten op de rol die leraren zelf kunnen hebben in het herkennen en werven van hun toekomstige collega's. De boodschap kan bijvoorbeeld zijn: "Zie jij je toekomstige collega al in de klas zitten?"

- Leraren zijn de ambassadeurs van hun eigen vak. Door hen bewust te maken van wat ze uitstralen over hun beroep en ze te leren hoe ze op een natuurlijke manier leerlingen met talent voor het leraarschap kunnen herkennen en aanmoedigen, zijn ze een goed visitekaartje.
- Daarbij helpt het als leraren een persoonlijke band opbouwen met hun leerlingen en open zijn over wat ze zoal doen als docent en daarnaast. Dit draagt bij aan een positief imago van het beroep - omdat het de kans biedt op een informele manier te vertellen over de diversiteit, vrijheid en veelzijdig van het beroep.
- Leraren kunnen een grote rol spelen in het actief signaleren en benoemen van talenten. Dit kan op een natuurlijke manier, bijvoorbeeld door leerlingen die goed zijn in presenteren, initiatief tonen, goed kunnen improviseren of autoriteit hebben in de groep daarop aan te spreken: "Wat doe je dit goed, heb je wel eens overwogen om docent te worden?" Het is belangrijk om niet sturend of dwingend over te komen en de leerling zelf diens talent te laten ontdekken.

! **Combineer twee gerichte communicatiecampagnes op de leraar en leerling met interventies die helpen om het beroep beter te leren kennen en uitproberen, voor de studiekeuze.**

Door middel van twee gerichte communicatiecampagnes - één op de leraar (via drukbezochte platforms) en één op de leerling (influencer campagne via social media) - kan gebouwd worden aan algemene bewustwording dat het leraarschap een uitdagend, breed, waardevol en divers beroep is met veel ontwikkelmogelijkheden, en dat je als leraar ook een grote rol speelt in de werving van toekomstige collega's.

Leerlingen die al eerder ervaring hebben opgedaan met de taken en vaardigheden van een leraar (bijv. huiswerkbegeleiding, bijles etc.) kiezen veel vaker voor een carrière in het onderwijs. Gerichte campagnes zullen dus alleen effect hebben, wanneer deze succesvol ondersteund worden met interventies die helpen bij het overwegen en uitproberen van het leraarschap. Hiervoor is een samenhangende orkestratie van interventies nodig, met een eenduidige boodschap.

! **Organiseer en kenmerk het aanbod dat er al is op scholen onder een herkenbare paraplu om dit te professionaliseren en bij te dragen aan de vindbaarheid van bestaande interventies.**

Er gebeurt al veel in de verschillende onderwijsregio's en op vo-scholen rond voorlichting door peers (leraren in opleiding) en het laagdrempelig uitproberen van het leraarschap als scholier. Nu zijn dat echter toevallige en zeer informele initiatieven, zoals dat bovenbouwleerlingen gevraagd worden bijles te geven aan de onderbouw of een plaatselijke basisschool kan dienen als maatschappelijke stage voor een vo-leerling. Door dit in aansluiting met de gerichtere campagne op leerlingen herkenbaar te kenmerken en beter te ordenen onder een herkenbaar beeldmerk bouwen we aan de vindbaarheid en aantrekkelijkheid van het aanbod. Door de organisatie van uitprobeermogelijkheden en voorlichting met lerarenopleidingen en vo-scholen in de regio beter te organiseren en op elkaar af te stemmen, wordt het aanbod effectief. Het ijzer smeden als het heet is!

Een goede orkestratie en samenhang van interventies op de leerling en leraar is nodig om – samen met alle al lopende initiatieven vanuit OCW en partners – de instroom in onderwijsopleidingen te verhogen vanuit het VO. Maar welk doel, welke boodschap en tone of voice moet elke, individuele interventie op de leerling en de leraar dan ‘ademen’ om een sterk geheel te vormen?

Leerling

Doel:

Leerlingen enthousiasmeren voor een studie- en carrierekeuze als leraar, door de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van het beroep beter te leren kennen en ervaren.

Boodschap:

- > “Elke dag is anders”
- > Uitdagend, afwisseling
- > Veel vrijheid en autonomie
- > Iets goeds doen voor de wereld
- > Breed, veel ontwikkelpaden

Tone of voice:

- > Luchtig, met humor
- > Niet sturend, dwingend

Leraar

Doel:

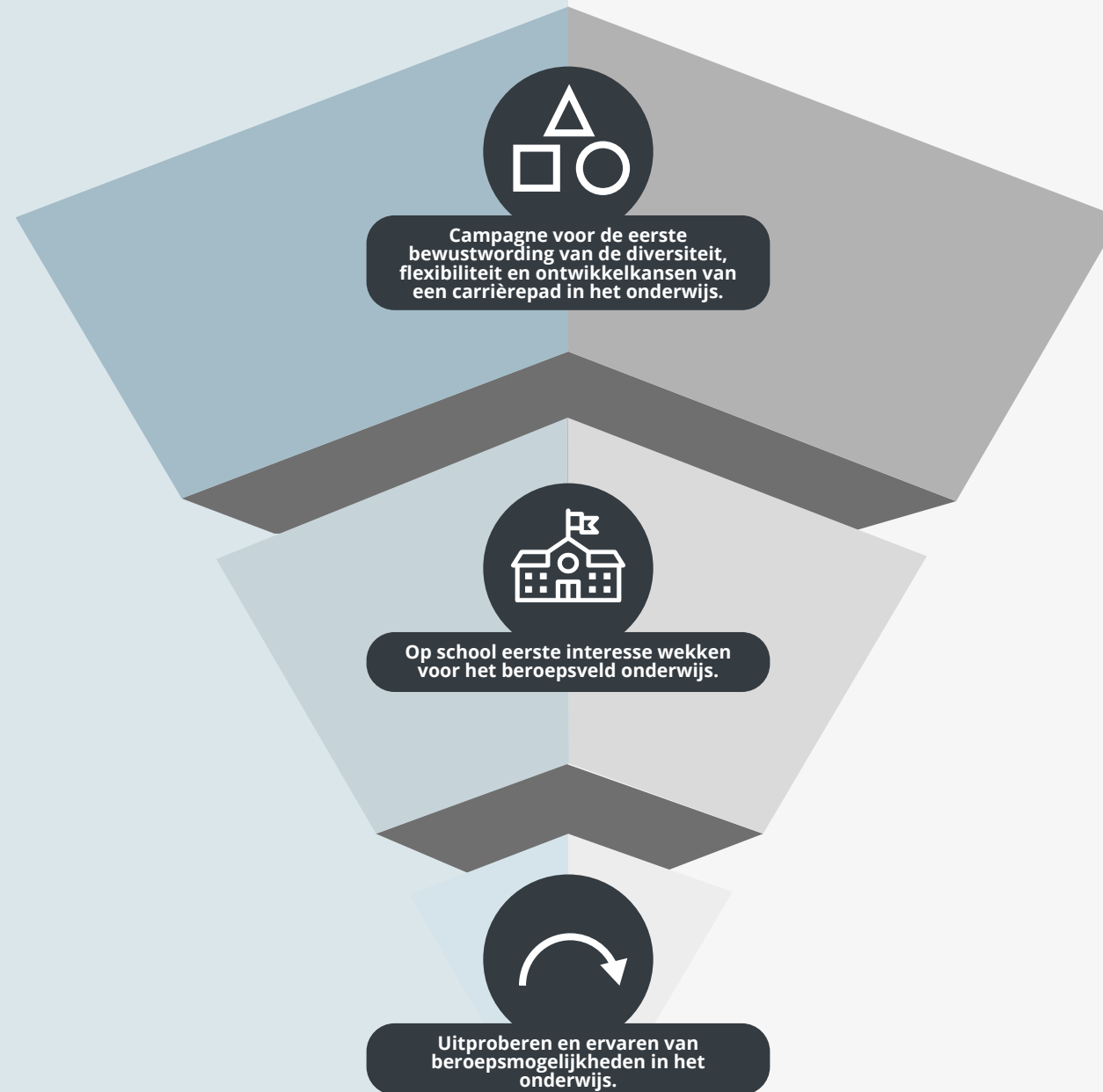
Leraren bewust maken van wat ze uitstralen over hun beroep, handvatten bieden om de rijkheid van hun beroep te delen en talenten bij toekomstige collega's te signaleren en benoemen

Boodschap:

- > “Zie jij je toekomstige collega al in de klas zitten?”
- > Bewust van je uitstraling
- > Gelijkwaardige band
- > Natuurlijk benoemen

Tone of voice:

- > Helpend, handvat biedend
- > Niet belerend

Een goede orkestratie en samenhang van interventies op de leerling en leraar is nodig. Maar waar bestaat het uit?

Doel:

Campagne voor de eerste bewustwording van de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van een carrièrepad in het onderwijs.

Een influencer campagne via social media over de diversiteit, dynamiek (van werken in een team) en uitdagingen van een carrière als leraar

Een online en offline advertorial campagne over de rol die je als leraar hebt in het herkennen en aanspreken van je toekomstige collega's

Op school eerste interesse wekken voor het beroepsveld onderwijs.

Voorlichting door leraren in opleiding in de klas, ondersteund door:

- › Poster ontwikkelroutes van de toekomstige leraar
- › Opvolgend gesprek met mentor of decaan

Drieluik over het herkennen, benoemen en aanmoedigen van onderwijstalent bij leerlingen, ondersteund door:

- › Gesprekstips voor leraren
- › Best practices werving van toekomstige leraren voor opleiders

Uitproberen en ervaren van beroepsmogelijkheden in het onderwijs.

Een herkenbaar en goed gemerkt uitprobeer-instrumentarium voor het leraarschap op po- en vo-scholen in de regio

Regionale coordinatie van initiatieven bij voorlichting en uitprobeermogelijkheden voor het beroepsveld

Een goede orkestratie en samenhang van interventies op de leerling en leraar is nodig. Maar waar begin je?

Doel:

Campagne voor de eerste bewustwording van de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van een carrièrepad in het onderwijs.

Een influencer campagne via social media over de diversiteit, dynamiek (van werken in een team) en uitdagingen van een carrière als leraar

- Gemiddelde impact op korte termijn
- Gemiddelde inspanning

Een online en offline advertorial campagne over de rol die je als leraar hebt in het herkennen en aanspreken van je toekomstige collega's

- Hoge impact op korte termijn
- Lage inspanning

Advies: vroeg op inzetten i.v.m. lage inspanning en hoge impact op korte termijn

Op school eerste interesse wekken voor het beroepsveld onderwijs.

Voorlichting door leraren in opleiding in de klas

- Gemiddelde impact op lange termijn
- Gemiddelde inspanning

Drieluik over het herkennen, benoemen en aanmoedigen van onderwijstalent bij leerlingen

- Hoge impact op lange termijn
- Gemiddelde inspanning

Advies: vroeg op inzetten i.v.m. de lange termijn impact

Uitproberen en ervaren van beroepsmogelijkheden in het onderwijs.

Een herkenbaar en goed gemerkt uitprobeer-instrumentarium voor het leraarschap op po- en vo-scholen in de regio

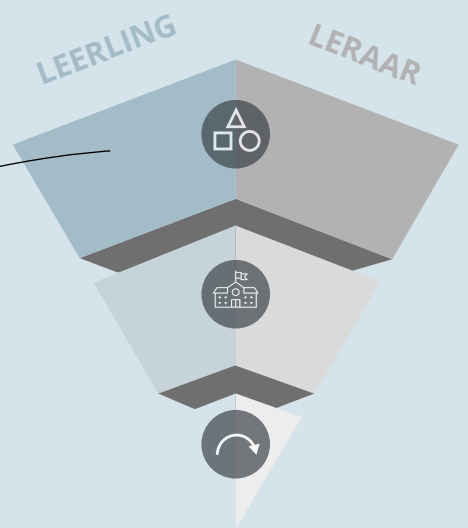
- Hoge impact op lange termijn
- Hoge inspanning

Advies: vroeg op inzetten i.v.m. de lange termijn impact

Regionale coordinatie van initiatieven bij voorlichting en uitprobeermogelijkheden voor het beroepsveld

- Hoge impact te behalen op de lange termijn
- Hoge inspanning

Advies: vroeg op inzetten i.v.m. de lange termijn impact

Doel:

Campagne voor de eerste bewustwording van de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van een carrièrepad in het onderwijs.

WAT? Voorgestelde interventie

Een influencer campagne via social media gericht op leerlingen, opgezet in samenwerking met bekende vloggende leraren die via hun huidige kanalen inzicht geven in de diversiteit, dynamiek (van werken in een team) en uitdagingen van een carrière als leraar.

Eventueel is een extra, algemene social media campagne mogelijk, waarbij de filmpjes van de losse influencers onder een herkenbaar beeldmerk getarget worden op jongeren tussen de 14-18 jaar oud.

WAAROM?

Bij leerlingen leeft het idee dat het docentschap een eentonig, nauw beroep is, met weinig flexibiliteit en ontwikkelmogelijkheden. Met deze campagne pakken we deze misvattingen aan.

Deze campagne laat zien dat het leraarschap divers en uitdagend is. Dit biedt een belangrijk positief geluid naast de negatieve berichtgeving en mogelijke negatieve beeldvorming op scholen.

HOE? Uitwerking

Middelen: Vlogs, reels en Insta stories op Tiktok, Youtube en Instagram die via de eigen kanalen van influencers verspreid worden.

Tone of voice: Vrolijk, grappig, eerlijk en luchtig

Vorm: Kort en informatief. Visueel, weinig tekst. Naast vlogs zouden leuke, korte animaties ook kunnen werken.

Content ideeën: 'elke dag is weer heel anders', 'wat is het leukst aan mijn werk?', 'wat gebeurt er achter de schermen nog meer naast lesgeven?', 'het teamgevoel tussen leraren onderling laat zien', 'wat ik vandaag leerde van een leerling', 'de verassing van de dag'.

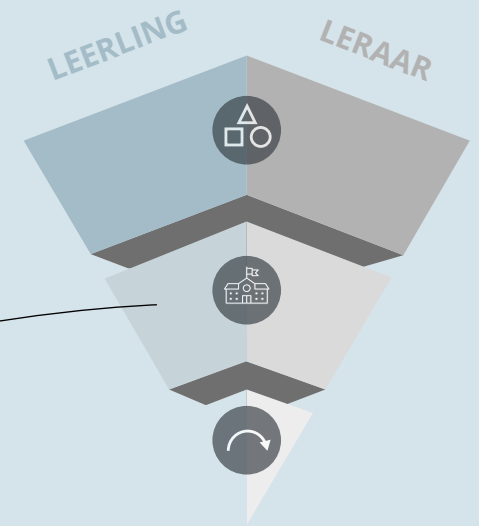
RANDVOORWAARDEN Dit gaat alleen werken als...

De content is authentiek en komt vanuit de content creator zelf.

De kijker wordt serieus genomen en aangesproken als gelijkwaardig.

KOPPEL KANSEN

Samenwerking met bekende YouTubers en Tiktokers: o.a. Meester Jesper, Juf Doris, Aardrijkskunde Kennisclips, Docenten van het Jaar die online actief zijn etc.

Doel:

Op school eerste interesse wekken voor het beroepsveld onderwijs.

WAT? Voorgestelde interventie

Op middelbare scholen voorlichtingen organiseren, waarbij leraren in opleiding (iets oudere peers) in de klas komen vertellen over hun ervaring. Er is ruimte voor een open dialoog tussen leerling en leraar in opleiding over talent en zelfontplooiing.

Ondersteunende middelen bij deze interventie:

Geïnteresseerde leerlingen krijgen de mogelijkheid op een vervolgesprek met de leraar in opleiding of met een leraar/decaan/mentor

Sterk visuele poster over de ontwikkelroutes en carrièrepaden van de leraar in wording, die gebruikt kan worden als gesprekstoel

WAAROM?

Bij leerlingen leeft het idee dat je een leraar bent of niet en dat je aan een kant-en-klaar profiel moet voldoen. Ervaringsverhalen van leraren in opleiding kunnen deze misvatting wegnemen, en inzicht bieden welk talent jij voor het onderwijs hebt.

Deze interventie is doelgericht en persoonlijk. Het biedt een laagdrempelige mogelijkheid om kennis te maken met het vak

HOE? Uitwerking

Middelen: Leraren in opleiding (POVO)

Tone of voice: Enthousiast, maar eerlijk. In eigen taal, die vergelijkbaar is aan die van de leerlingen.

Vorm: Laagdrempelig en informatief. Low-effort voor de leerling. Geen praatje, maar een gesprek.

Content ideeën: 'Hoe is de opleiding?', 'Waarom ben ik dit gaan doen?', 'Wat is makkelijk/lastig?', 'Hoe oefen je vaardigheden?', 'Hoe zit het met stages?', 'Wat is er zo leuk aan?', 'Heb je nog een studentenleven eromheen?'

Timing: Jaarlijks inzetten in 4e klas VO, alle niveaus. Tijdens mentor-uur of rondom de opleidingenmarkt. Wanneer het LOB proces op gang komt.

RANDVOORWAARDEN Dit gaat alleen werken als...

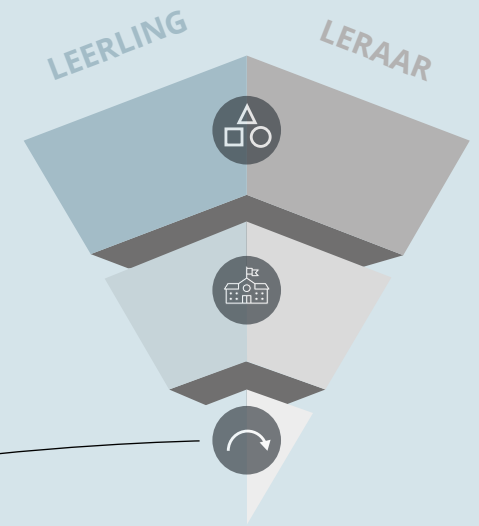
Representativiteit: de voorlichter is jong en heeft idealiter dezelfde opleidingsachtergrond als de leerlingen die hij/zij aanspreekt, zodat ingespeeld wordt op herkenning en representativiteit. Het gevoel van de coole ouderejaars.

Betrouwbaarheid: de voorlichter geeft een eerlijk beeld van zijn/haar ervaringen. Het is geen verkooppraatje van de lerarenopleiding, ook de rauwe kant is belicht.

KOPPEL KANSEN

- De voorlichters kunnen ook stagiairs zijn die op dat moment stage lopen op de school, of oud-leerlingen die een onderwijsstudie of lerarenopleiding hebben gekozen.
- Ga een samenwerking aan met TalentScouting, StudentenHelpenScholieren en soortgelijke organisaties.

Via de (projectleider van de) nieuwe onderwijsregio's kan dit als actielijn worden opgepakt. Daar is al vertegenwoordiging vanuit lokale vo-scholen en lerarenopleidingen georganiseerd.

Doel:

Uitproberen en ervaren van beroepsmogelijkheden in het onderwijs.

1 / 2

WAT?
Voorgestelde interventie

Leerlingen op een natuurlijk moment aanspreken als blijkt dat zij aanleg hebben voor het docentschap of een specifiek talent laten zien.

> **Ondersteunende middelen bij deze interventie:**

Tips voor scholen en leraren om tijdens de cyclus van het schooljaar op de juiste momenten dergelijke talenten te benoemen en te bespreken (bijv. rapportgesprekken) > digitaal verspreiden en koppelen aan de campagne voor leraren.

WAAROM?

Leerlingen hebben het leraarschap vaak niet als optie op hun radar. Door ze actief op hun talent aan te spreken worden ze gestimuleerd om deze optie serieus te overwegen.

Dit geeft leraren, mentoren en decanen handvatten om bijv. bij de rapportbesprekingen ook de talenten van de leerlingen te delen met elkaar, zodat er binnen het docententeam gezamenlijk meer aanmoediging op komt.

HOE?
Uitwerking

Middelen: Alert en bewuste leraren

Tone of voice: Positief, transparant, sympathiek, gemeend

Vorm: Ongedwongen en onderbouwd

Timing: Naar aanleiding van bijv. een goede presentatie of uitleg de leerling kort apart nemen/ aanschrijven aan tafel. Onderbouw waarom deze leerling talent heeft, maar houd het open en luchtig.

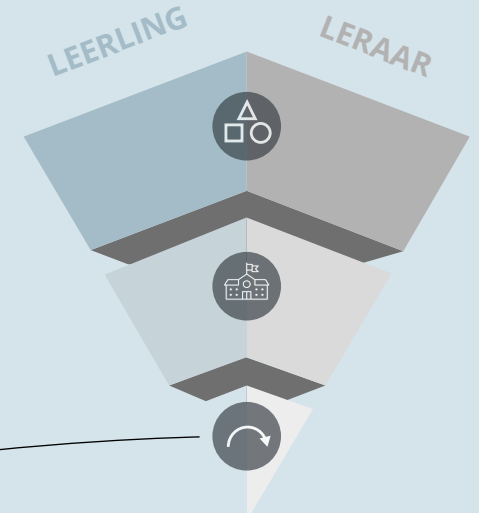
RANDVOORWAARDEN
Dit gaat alleen werken als...

Er is altijd kans op weerstand, bijvoorbeeld als leraren andere prioriteiten hebben of niet willen sturen op een studierichting. Hierbij is het belangrijk om **begrip** te hebben en een **ongedwongen, niet belerende** toon te houden naar de leraren toe. Het document met tips maakt duidelijk dat het aanspreken van talenten op een natuurlijke en laagdrempelige manier kan, bijvoorbeeld door het een keer te benoemen als een leerling een goede, duidelijke uitleg heeft gegeven. Benadruk daarbij dat dit niet betekent dat je meteen op een bepaalde studierichting stuurt.

Het is ook goed om te beseffen dat niet elke leraar de ultieme ambassadeur zal zijn. Deze interventie biedt vooral handvatten voor degene die er voor open staan, maar er nu nog niet bezig zijn of niet zo goed weten hoe.

KOPPEL KANSEN

Vanuit het aanspreken van talenten kan een mooie koppeling gemaakt worden naar het instrumentarium voor ervaren en uitproberen op de school of in de regio.

Doel:

Uitproberen en ervaren van beroepsmogelijkheden in het onderwijs.

2 / 2

WAT?
Voorgestelde interventie

WAAROM?

HOE?
Uitwerking

RANDVOORWAARDEN
Dit gaat alleen werken als...

KOPPEL KANSEN

Een uitprobeer-/ ervaringsinstrumentarium voor het leraarschap, waarmee VO-bovenbouwleerlingen kunnen ervaren of het beroep bij ze past. Aan de hand van activiteiten die georganiseerd worden via hun eigen school, zoals bijles geven of het volgen van een lesprogramma, kunnen leerlingen kennis maken met de pedagogische aspecten en beroepsvaardigheden die horen bij het docentschap

Ondersteunende middelen bij deze interventie:
Creëer een herkenbaar beeldmerk om bestaand uitprobeeraanbod van scholen onder te branden met een eenduidige boodschap.

Docentschap en aanverwante beroepen in het onderwijs zijn ervaringsberoepen. Door het te ervaren realiseert de leerling wat het vak precies inhoudt, dat het een zeer divers beroep is en of het iets voor hem/haar is.

Leerlingen hebben vanuit hun perspectief een bepaald beeld van de leraar en vinden het lastig om zich in de rol van de leraar te verplaatsen.

Op veel scholen gebeurt al iets 'spontaan' aan uitproberen, zoals het geven van bijles door een bovenbouwleerling die goed is in wiskunde.

Middelen: Instrumentarium voor ervaren en uitproberen van leraarschap

Tone of voice: Aanmoedigend, inspirerend, uitdagend

Vorm: Veilig en vrijwillig. Passend bij de leerling.

Instrumentarium onderdelen: de nieuwe praktijkroute 'HAVO educatie', als bovenbouwleerling bijles geven aan de onderbouw (individueel/ huiswerkklas), het organiseren van een klein lesprogramma waarbij je de diversiteit en breedte van het vak ervaart (bij onderbouw of op een plaatselijke basisschool), assistent van een docent op jouw school, waarbij je zowel kennis neemt van de vakinhoudelijke en pedagogische aspecten van het vak, als beroepsvaardigheden zoals improviseren, flexibiliteit en klassenmanagement.

Timing: In de bovenbouw van het VO. Starten met uitproberen kan op verschillende manieren: Inschrijven tijdens een themaweek, via een 'vacature' of op attentie van een docent.

Vrijwilligheid: de activiteiten worden niet verplicht, maar aangeboden en opengesteld voor geïnteresseerden

Veiligheid: De leerling maakt op een veilige manier kennis met de activiteiten, bijvoorbeeld door achter de schermen mee te helpen of door een zorgvuldige introductie. Een negatieve ervaring kan afschrikken.

Terugkoppeling: leraren komen bij leerlingen terug op de talenten die ze hebben gezien tijdens het uitproberen.

Het uitprobeer- en ervaringsinstrumentarium kan ook benut worden om op scholen met een tekort extra aandacht voor leerlingen met een achterstand te organiseren. Het is wel belangrijk dat dit niet tekort doet aan de begeleiding van de uitproberende oudere leerling die wordt ingezet.

Tools zoals JetNet - die inzicht bieden in snuffelstage plekken - of platforms voor bijbaantjes ook uitbreiden met de categorie 'onderwijs'. Nu ontbreekt dat als domein / filteroptie. Scholen ook aanmoedigen zelf (snuffel)stages te posten.

In deze tabellen staan de verschillende communicatiemiddelen die ontwikkeld moeten worden om de interventies, die gericht zijn aan de leerling, uit te kunnen voeren.

Interventie: social media campagne

Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Langere vlogs voor YouTube	Informereren, aandacht trekken, denkproces starten	Vrolijk, grappig, eerlijk en luchtig: Om de aandacht van de leerlingen te trekken en ze te informeren zonder dat het op ze overkomt als een onoprecht promotiefilmpje
Kortere filmpjes voor Instagram en TikTok	Informereren, aandacht trekken, denkproces starten	Vrolijk, grappig, eerlijk en luchtig: Om de aandacht van de leerlingen te trekken en ze te informeren zonder dat het op ze overkomt als een onoprecht promotiefilmpje

Interventie: voorlichtingen door leraren in opleiding

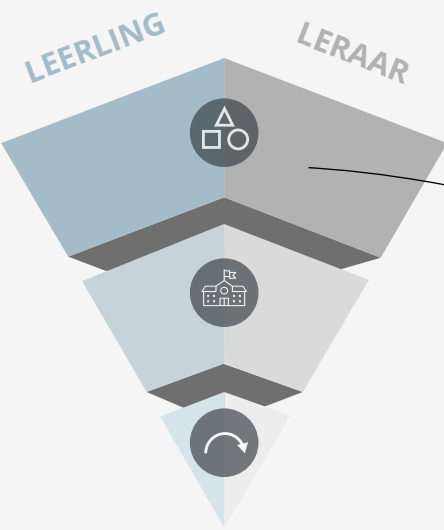
Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Instructie voor leraren in opleiding	Richtlijnen meegeven voor hun voorlichtingspraatje	Laagdrempelig en informatief: het moet een beknopte, praktische instructie zijn. De richtlijnen zijn zo opgesteld dat de uiteindelijke voorlichting meer een gesprek wordt dan een praatje, zodat leerlingen zich betrokken voelen en er genoeg ruimte is voor vragen.
Visuele poster over de ontwikkelroutes en carrièrepaden van het leraarschap		Visueel, laagdrempelig en informatief: de poster spreekt aan door de visuele stijl en is verder vooral informatief en zo volledig mogelijk, zodat het gebruikt kan worden als gesprekstool.

Interventie: leerlingen met een talent voor het leraarschap op een natuurlijk moment aanspreken

Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Document met tips voor scholen en leraren om op juiste momenten talenten voor het leraarschap te benoemen	Handvatten meegeven aan scholen om talenten te benoemen	Ongedwongen en onderbouwd: Het document reikt handvatten aan zonder daarbij belerend of dwingend te zijn. Leraren worden uitgenodigd om binnen hun eigen mogelijkheden talenten voor het leraarschap te benoemen.

Interventie: uitprobeerinstrumentarium voor het leraarschap

Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Poster	Informereren, aandacht trekken, enthousiasmeren	Ongedwongen, aanmoedigend en herkenbaar beeldmerk: het zien van de poster moet leerlingen enthousiast maken om één van de aangeboden activiteiten uit te proberen
Uitnodigingsflyer die docenten aan specifieke leerlingen kunnen uitdelen	Informereren en enthousiasmeren. Bevat contactgegevens van de coördinator	Ongedwongen, aanmoedigend en herkenbaar beeldmerk: het zien van de flyer moet leerlingen enthousiast maken om één van de aangeboden activiteiten uit te proberen

Doel:

Campagne voor de eerste bewustwording van de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van een carrièrepad in het onderwijs.

WAT?
Voorgestelde interventie

Online en offline advertorials via door leraren veel gelezen media, zoals kranten, websites gericht op leraren en social media. De boodschap van de advertorials creëert bewustzijn bij de leraar over dat ze een rol spelen in de werving van hun toekomstige collega: "Zie jij je toekomstige collega al in de klas zitten?"

WAAROM?

Veel leraren zijn zich beperkt bewust van het feit dat ze het visitekaartje van hun eigen vak zijn en vergeten in de waan van de dag bij het signaleren van talenten voor het onderwijs dit te benoemen en bespreken.

Door een persoonlijkere en gelijkwaardige band op te bouwen met leerlingen kunnen leraren juist bouwen aan beeldvorming van hoe divers, uitdagend en rijk het beroep en de ontwikkelkansen als leraar zijn!

HOE?
Uitwerking

Middelen: Online en offline advertorials via door leraren veel gelezen media

Tone of voice: Informatief, oprecht en inspirerend. Benadruk dat leraren invloed hebben op het werven van de leraren van de toekomst

Timing: Rondom de leraar van het jaar verkiezingen

Content ideeën: uitingen van verschillende typen leraren met conversation starters. Bijv. een foto van een klas vanuit het perspectief van een staande docent "zie jij je toekomstige collega al in de klas zitten?", of een groep docenten in gesprek met de vraag "bij wie heb jij een talent voor het onderwijs gespot?"

RANDVOORWAARDEN
Dit gaat alleen werken als...

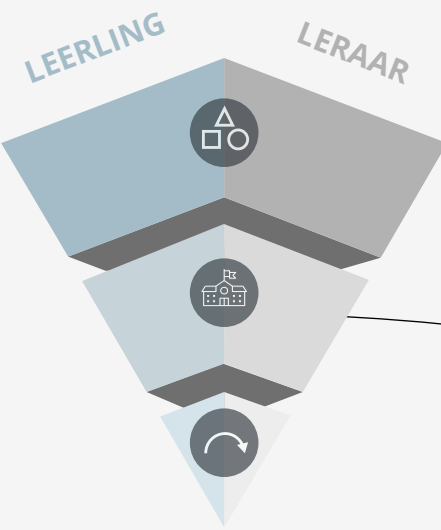
Natuurlijk: dit werkt alleen als leraren uit de advertorials meenemen dat ze talenten op een natuurlijke wijze benoemen, geen verkooppraatjes.

Oprecht: de foto's, voorbeelden en vragen voelen echt aan, geen stockfoto gevoel, prikkelende en oprecht nieuwsgierige vragen.

KOPPELKANSSEN

Samenwerking met de website van Leraar24 voor een extra vlogserie, een deelsessie of keynote op het Velon congres, ondersteunende artikelen in vakbladen en nieuwsbrieven van het Lerarencollectief, PO-en VO-raad.

Een beroepsdialoog aanwakkeren onder thought leaders zoals Marco Snoek, om te zorgen dat er door deze gerichte campagne ook echt een debat ontstaat over de rol van de leraar.

Doel:

Op school eerste interesse wekken voor het beroepsveld onderwijs.

1 / 2

WAT?
Voorgestelde interventie

Het leraarschap en de branche 'onderwijs' prominenter tot uiting laten komen bij bestaande LOB instrumenten, zoals posters over opleidingen, beroepstesten en -lijsten door te bouwen aan bewustwording bij opleiders en decanen.

WAAROM?

Het onderwijs wordt vaak vergeten of onderbelicht in LOB instrumenten en materialen of is afwezig op de opleidingenmarkt. Tijdens de schoolsafari en het onderzoek kwamen we talloze voorbeelden en uitingen (posters over studiekeuze) tegen waar het onderwijs als enige branche schitterde in haar afwezigheid. "Het staat recht voor je neus, en dus vergeet je het" - aldus een decaan.

HOE?
Uitwerking

Middelen: LOB instrumenten en materialen zoals posters. Tools en platforms voor (snuffel/maatschappelijke) stages, huiswerkbegeleiding of meeloopdagen.

Tone of voice: Informatief

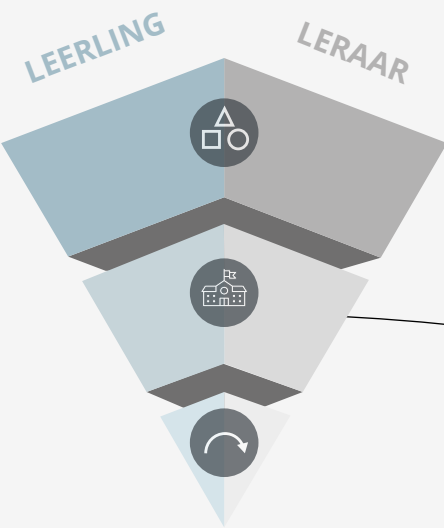
Vorm: Opnemen in bestaand materiaal en vorm hieraan aanpassen.

RANDVOORWAARDEN
Dit gaat alleen werken als...

Het is erg lastig hierop te sturen, omdat het bij elk individueel LOB materiaal weer een 'check' is. We raden daarom aan te beginnen bij een aantal veelgeraadpleegde partners zoals Studiekeuze123 en Expertisecentrum LOB - en door hen in te lichten over dit probleem te bouwen een bewustwording.

KOPPEL KANSEN

JetNet tool uitbreiden met categorie onderwijs en educatie

Doel:

Op school eerste interesse wekken voor het beroepsveld onderwijs.

2 / 2

WAT?
Voorgestelde interventie

Op voor de leraar bekende platforms en (kennis)netwerken communiceren over handelingsperspectieven om leerlingen op natuurlijke wijze te enthousiasmeren voor het onderwijs in de vorm van een drieluik: talent herkennen, talent benoemen, talent aanjagen. Het drieluik is een reeks blogs, artikelen of een kleine podcastserie.

> **Ondersteunende middelen bij deze interventie:**

Gespreksleidraad en -tips (de handelingsperspectieven) in het benoemen en signaleren van talenten voor het onderwijs (binnen de normale structuren en onderwijscyclus), en het bespreken van werkdruk wordt verspreid onder scholen om te delen met hun leraren.

Best practices voor de werving van toekomstige leraren gericht op lerarenopleidingen (werving door 'peers', gelijkwaardige communicatiestijl etc.)

WAAROM?

Leraren hebben baat bij handelingsperspectieven om hun leerlingen te enthousiasmeren over het docentschap. In de waan van de dag denkt men hier niet aan.

Het signaleren en benoemen van talenten voor het onderwijs is niet voor iedere leraar even makkelijk. Leraren kunnen daarom profiteren van de goede voorbeelden van collega's.

Negatieve beeldvorming wordt sterk aangejaagd door leraren die uitvallen met een burn-out. Uit het onderzoek blijkt dat het voor leerlingen met onderwijstalent belangrijk is op zo'n moment een hart onder de riem te krijgen en de situatie als collega-leraar even in de klas te bespreken.

HOE?
Uitwerking

Middelen: Voor de leraar bekende platforms en (kennis)netwerken

Tone of voice: Helpend en inspirerend

Content ideeën: Gesprekstips om met leerlingen in gesprek te gaan over werkdruk en uitvallen van collega's. Het signaleren en benoemen van talent voor het onderwijs bij jou in de klas op een natuurlijke en veilige manier. Benoemen van talenten in rapportgesprekken. Best practices werving van toekomstige docenten voor lerarenopleiding/onderwijsstudies. Duo interviews met leraren in opleiding en de leraar die hem inspireerde voor het onderwijs te kiezen.

Boodschap: "Zie jij je toekomstige collega al in de klas zitten?"

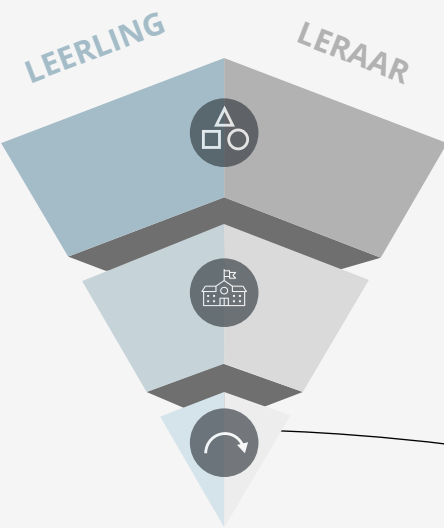
**RANDVOOR-
WAARDEN**
Dit gaat alleen werken als...

Niet belerend: leraren zijn druk en staan onder druk. De toon moet niet zijn dat het nu 'fout' gaat, en het moet niet voelen als een extra taak, maar juist geframed worden als één van de dingen die een inspirerende, goede leraar doet.

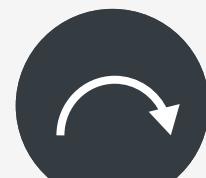
**KOPPEL
KANSEN**

Kanalen zoals Leraar24, het Velon congres, vakbladen en nieuwsbrieven van het Lerarencollectief, PO-en VO-raad kunnen gebruikt worden om aandacht te vragen voor het drieluik en de ondersteunende materialen onder de aandacht te brengen bij leraren.

Regio's hebben zelf al lopende campagnes om tekorten te verkleinen, zoals Hatseklats, Onderwijs010. Benut deze regionale aanpak om aandacht te vragen voor het herkennen en aanmoedigen van toekomstige collega's!

Doel:

Uitproberen en ervaren van beroepsmogelijkheden in het onderwijs.

WAT?
Voorgestelde interventie

Losse activiteiten en initiatieven in de regio die bijdragen aan instroom en warme overdracht naar de leraren/docentenopleidingen worden gebundeld en op regionaal niveau gecoördineerd, zodat uitwisseling van kennis, ideeën, deelnemers en materiaal mogelijk wordt gemaakt.

Ondersteunende middelen bij deze interventie:

Een online canvas (interactief overzicht) dat gebruikt kan worden door onderwijsregio's om bestaand uitprobeeraanbod van scholen te inventariseren

Tips bij de matchmaking van po-, vo-scholen en lerarenopleidingen voor bijles, huiswerkbegeleiding en snuffelstages

WAAROM?

Er zijn al veel losse initiatieven op scholen. Stroomlijnen hiervan versterkt de impact.

Leerlingen hebben het gevoel dat je maar op 1 school werkt, de rest van je carrière als leraar. Beginnende docenten met een slechte eerste ervaring op een school stoppen vaak helemaal. Hiermee bouw je ook aan de bewustwording dat er een wereld aan scholen is, met andere visies en typen onderwijs, waar je altijd nog naartoe kunt als die ene school niet bevalt.

HOE?
Uitwerking

Middelen: Onderwijsregio als samenwerkingsstructuur gebruiken

Tone of voice:
Samen.

Rol: Projectleider van de op te richten onderwijsregio's als overkoepelend orgaan inzetten om te fungeren als matchmaker in het samenbrengen van docenten van de toekomst met uitprobeermogelijkheden - en po- en vo-scholen erop te attenderen dat ze een waardevolle uitprobeermogelijkheid zijn voor de docent van de toekomst

**RANDVOOR-
WAARDEN**
Dit gaat alleen werken als...

Het is belangrijk dit in de vorm van een regionale aanpak verder uit te werken en verkennen, om te ontdekken hoe dit uitprobeerinstrumentarium goed georkestreerd en georganiseerd kan worden in samenwerking met scholen en lerarenopleidingen, zonder dat het teveel werklast creert. We adviseren dit in de vorm van een 'learning by doing' aanpak op te gaan zetten.

**KOPPEL
KANSEN**

Samenwerking tussen onderwijsregio's en scholen.

Koppelen van scholen in regio's met grote tekorten aan organisaties zoals SHS en TalentScouting.

Het communicatiebureau dat de twee gerichte campagnes gaat uitwerken laten meelopen in de regio om gelijk mooie verhalen en beelden te verzamelen die gebruikt kunnen worden in de campagnes.

In deze tabellen staan de verschillende communicatiemiddelen die ontwikkeld moeten worden om de interventies, die gericht zijn aan de leraar, uit te kunnen voeren.

Interventie: campagne voor bewustwording benoemen talent

Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Online advertorials voor social media en websites	Bewustzijn creëren	Informatief, oprecht en inspirerend: om de leraren bewust te maken van hun rol, zonder dwingend over te komen. Het moet vooral inspireren om actie te ondernemen.
Offline advertorials voor kranten en magazines	Bewustzijn creëren	Informatief, oprecht en inspirerend: om de leraren bewust te maken van hun rol, zonder dwingend over te komen. Het moet vooral inspireren om actie te ondernemen.

Interventie: leraarschap prominenter tot uiting bij bestaande LOB instrumenten

Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Begin bij het inlichten van partners zoals	Bewustzijn creëren	Informatief en meedenkend: om mogelijkheden voor samenwerking te verkennen waarbij gebruik wordt gemaakt van ieders kracht
Vervolgens: informatie over lerarenopleidingen integreren in bestaand LOB-materiaal (afhankelijk dus van vraag)	Informatiemateriaal uitbreiden	Informatief, oprecht en inspirerend: bestaand LOB materiaal wordt uitgebreid om leerlingen te informeren over de lerarenopleidingen. Daarbij is het belangrijk dat leerlingen eerlijke informatie wordt voorgeschoteld en dat de lerarenopleiding als serieuze optie wordt gepresenteerd

Interventie: op bekende platforms communiceren over handelingsperspectieven om leerlingen te enthousiasmeren voor het leraarschap

Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Gespreksleidraad en -tips in praktisch document	Handvatten meegeven aan leraren	Helpend en inspirerend: het praktische document biedt handvatten en inspireert om daarmee te experimenteren. Voorkom dat het voelt als een extra taak maar laat zien dat er al veel bereikt kan worden op een laagdrempelige manier
Document met 'best practices' voor de werving van toekomstige leraren	Inspiratie en voorbeelden bieden	Informatief, helpend en inspirerend: inspireren door herkenbare voorbeelden. Voorkom dat het voelt als een extra taak maar laat zien dat er al veel bereikt kan worden op een laagdrempelige manier

Interventie: bundeling van losse activiteiten en initiatieven in de regio

Middel	Doel	Stijl / tone of voice
Interactief overzicht / online canvas	Informereren over bestaand uitprobeeraanbod in de regio en samenwerking stimuleren	Transparant en uitnodigend: het biedt een transparant overzicht om samenwerking en uitwisseling te stimuleren. Het nodigt uit om actie te ondernemen
Document met tips bij de matchmaking van po-scholen, vo-scholen en	Handvatten geven voor de organisatie van activiteiten	Helpend en uitnodigend: het document biedt praktische tips om samenwerking en 'matchmaking' makkelijker te maken. Het nodigt uit om actie te ondernemen.

5

Vervolgstappen
interventie ontwikkeling

Vervolgstappen interventie ontwikkeling

Aanvullend hebben we een aantal algemene adviezen over de uitwerking van de gerichte campagnes en interventies in onderwijsregio's:

Creëer een eventuele spin-off van de campagne voor leerlingen om zij-instroom te verhogen door het aanbieden en promoten van een carrière in het onderwijs op universiteiten.

“Je kan altijd nog leraar worden” is een opmerking die we tijdens het gehele project vaak hebben teruggehoord. Een risico voor de instroom in de lerarenopleidingen, maar een kans voor de zij-instroom. Onder de vlag van de universiteiten van Nederland wordt er al gewerkt aan een eigen campagne. Verschillende universiteiten waaronder de TU Delft bieden minors of schakelmodules aan om je bevoegdheid te halen. Door een spin-off te creëren van de campagne voor leerlingen en mee te denken in de ontwikkeling van campagnes vanuit partners kan de vangst voor het beroepsveld vergroot worden.

Betrek een diverse groep van leerlingen en leraren bij het testen van ontwikkelde communicatiemiddelen.

Herkenbaarheid, representativiteit en authenticiteit zijn belangrijke elementen voor de gerichte campagnes. Uit onze gesprekken met leerlingen en leraren merken we dat een kleine nuance een boodschap of interventie sturend of dwingend kan laten aanvoelen. Een vraag kan net prikkelen of juist het gevoel geven dat hij teveel stuurt. Daarom raden we aan een grote en diverse groep te betrekken bij het ontwikkelen en testen van communicatiemiddelen en interventies. Indien nodig kan Ideate hierin meewerken door de bij het onderzoek aangehaakte contacten hiervoor te benaderen.

Vervolgstappen interventie ontwikkeling

Benut de nieuw opgerichte onderwijsregio's en de lopende regionale aanpakken (RAP) en 'Samen Opleiden en Professionaliseren' (SO&P) om de interventies via de lijn van scholen uit te werken.

Een communicatiebureau kan aan de slag met het uitwerken van de gerichte campagnes op leerlingen en leraren, het drieluik en een beeldmerk om de herkenbaarheid en vindbaarheid van uitprobeer- en voorlichtingsinitiatieven in de regio te verbeteren. Maar grofweg de helft van de voorgestelde interventies vindt zijn kracht en vorm in de samenwerking in deze onderwijsregio's. De projectleiders van de nieuwe onderwijsregio's kunnen in de uitwerking hiervan een faciliterende rol spelen. Concreet stellen wij voor met ondersteuning van de realisatie-eenheid van OCW, onder leiding van de projectleider, in een regio als pilot met regionale partners (po- en vo-scholen, lerarenopleiders) te werken aan een goede samenhang van uitprobeermogelijkheden en voorlichting door leraren in opleiding op vo-scholen. Het communicatiebureau kan meelopen om direct waardevolle input te verzamelen voor de campagnes en mee te denken over de branding met een herkenbaar beeldmerk.

Op hoofdlijnen zien we de volgende stappen voor ons voor een regionale aanpak voor het uitwerken van interventies voor leerlingen, leraren en scholen:

1. Inventarisatie van wat er al gebeurt in regio's op het vlak van innovatieve voorlichting door peers en uitproberen van het leraarschap

Denk aan:

- Bestaande uitprobeer-mogelijkheden op scholen, zoals snuffelstage, bijles onderbouw, maatschappelijke stage in onderwijs, theatertraining, muziekavond voor en door leerlingen?
- Bestaande voorlichting op middelbare scholen door peers/leraren in opleiding?
- Welke behoeften/belangen leven er bij lerarenopleiders in de regio met betrekking tot de werving van nieuwe studenten voor specifieke studies?
- Kansrijke kanalen voor communicatie richting leerlingen, zoals scholen, populaire sportclubs, drukbezochte uitgaansgelegenheden, etc.
- Lopende campagnes en loketten die benut kunnen worden, zoals Hatseklats, Onderwijs010?
- Regionale tools en middelen zoals bestaande platforms voor de vindbaarheid van onderwijsvacatures en snuffelstages, talenscouting, voorlichting?

Vervolgstappen interventie ontwikkeling

2. Slim orkestreren en structureren van bestaande initiatieven onder een algemene boodschap, beeldmerk en vormtaal, ondersteund door standaardmiddelen vanuit OCW / communicatiebureau

Denk aan:

- Ontwikkelen van standaard hulpmiddelen en tools gericht op communicatie van het aanbod in de regio.
- Faciliteren en begeleiden in het standaardiseren van het aanbod door de projectleider van de onderwijsregio.
- Aanhaken van po- en vo-scholen en lerarenopleiders die nog niet zo actief zijn op het vlak van voorlichting door peers en uitprobeermogelijkheden door goede voorbeelden te delen.

3. Uitwerken van een deelbare aanpak en organisatiestructuur om op te schalen naar andere regio's

Denk aan:

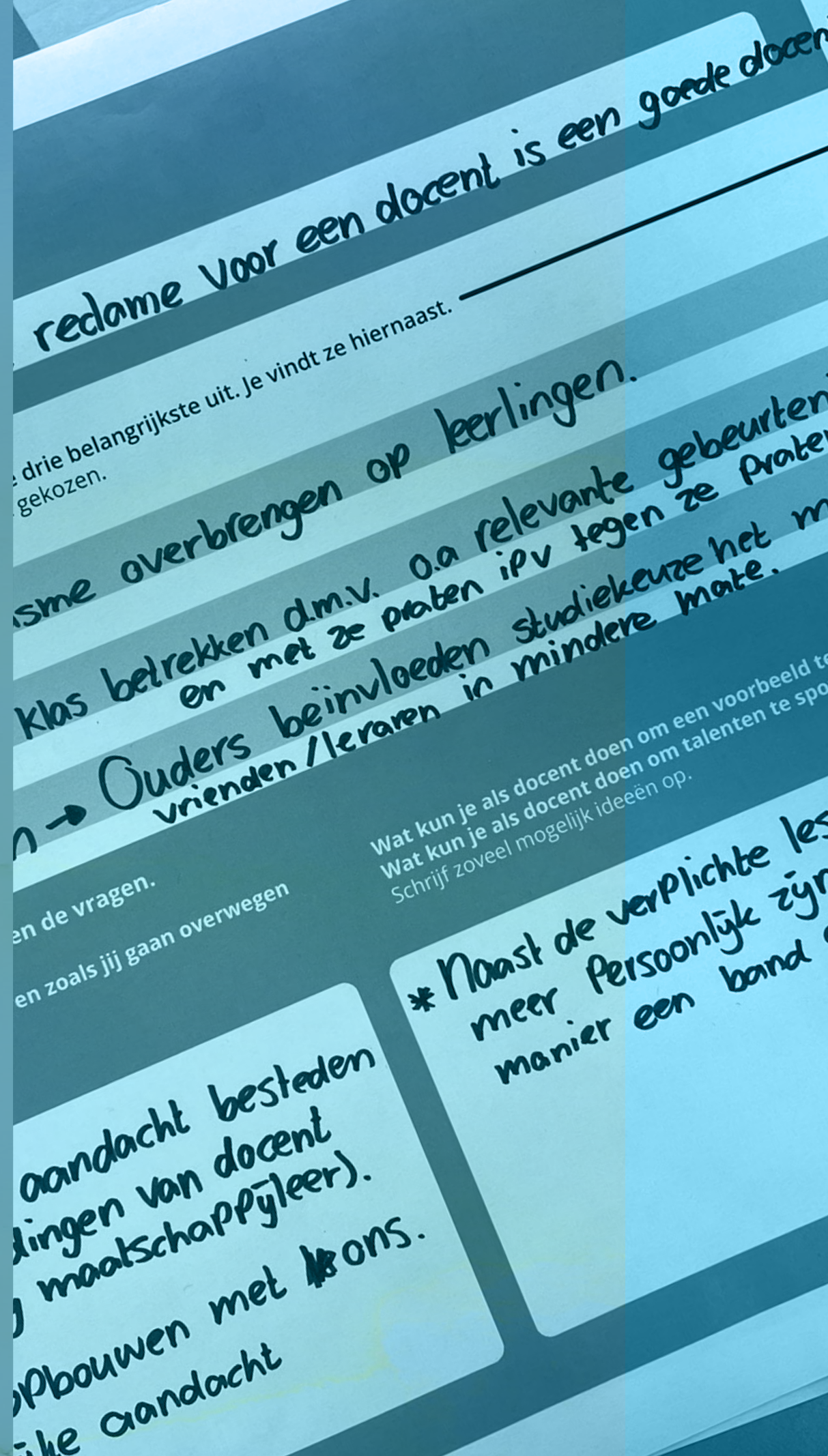
- Ontwikkelen van standaard hulpmiddelen en tools gericht op het inventariseren, stroomlijnen en orkestreren van het aanbod in de regio
- Faciliteren en begeleiden van de projectleiders van andere onderwijsregio's die nog moeten starten met deze aanpak

4. Delen van kennis en best practices via onderwijscongressen, de realisatie-eenheid van OCW en partners/experts

Denk aan:

- Succesverhalen van regionale samenwerking delen in bestaande netwerken om de focus op het herkennen, benoemen en aanmoedigen van onderwijstalent vast te blijven houden onder leraren, schoolbestuurders en regiopartners.

Bijlagen

De keuze-uitsteller

Aïsha
4 HAVO

“Ik heb nog geen idee dus ik kies liever een studie waarmee je alle kanten nog op kan”

Aïsha zit op een school in hartje Rotterdam. Ze koos destijds voor deze school, omdat haar vriendinnen daar ook heen gingen en haar ouders het een goede school vonden. Ze heeft inmiddels een hechte vriendinnengroep, waar ze veel mee doet. Shoppen in de Koopgoot bijvoorbeeld, of een ijsje eten op de Meent terwijl ze knappe jongens spotten. Ze is ook druk met haar TikTok account. Muziek- en dansfilmpjes, dat kost veel tijd hoor! Op school houdt ze zich ook druk bezig met het organiseren van feesten en ze zingt in de schoolband. Ze is eigenlijk altijd met anderen bezig, en ligt goed in de groep. Huiswerk moet dan maar even tussendoor.

Haar klas is niet altijd een makkelijke klas. Soms wordt er iemand de les uit gestuurd. Op zo'n moment heeft ze wel eens medelijden met de docenten. De werkdruk is best hoog voor ze, en er zijn aardig wat vacatures op school. Zelf kletst ze veel met haar vrienden in de les, maar ze zorgt er altijd voor dat dit onopvallend gebeurt. Zodra de bel gaat zijn Aïsha en haar vrienden de eerste die de klas hebben verlaten. Haar vakken zijn prima hoor! School is best ok, maar er is zoveel meer.

Volgend jaar is haar examenjaar, dus ze is af en toe wel bezig met haar studiekeuze, wat een hoop om uit te kiezen. Soms moeten ze tijdens de mentorles een opdracht maken die hen hier mee moet helpen. Na zo'n les praat ze erover met haar vrienden. Die willen ook allemaal wat anders. Sommigen weten precies wat ze willen. Soraya bijvoorbeeld, die wil dierenarts

worden. Aïsha snapt niet hoe ze al zo goed weet wat ze wil. Zelf heeft ze geen idee. Een andere vriendin wil de PABO gaan doen. Aïsha weet niet zo goed wat ze daarvan vindt.

Beperk je jezelf dan niet te veel? Het voelt als zo'n nauwe keuze. Je kan dan alleen nog maar docent worden. Zelf weet ze vooral dat ze iets wil doen waarmee ze echt waarde toevoegt aan de wereld. Haar gymdocent grapt dat ze dan **JUUST** docent moet worden, net als haar vriendin. De hele dag lesgeven en nakijken. Ook wel een beetje stoffig en cijfers uitdelen?! Gelukkig zit Nikita in hetzelfde schuitje en weet zij ook niet wat ze wil. Al bedachten ze laatst ineens dat Social Work, Criminologie of Toegepaste Psychologie hun wel wat leek. Lekker sociaal, veel doen met mensen, en het klinkt zo interessant. Bovendien kun je daar echt nog alle kanten mee op qua beroep. Ze spreken af om samen naar de open dagen in Rotterdam, Leiden en Utrecht te gaan. Aïsha fantaseert al over hoe leuk het zou zijn als ze samen aan de studie beginnen. Misschien kunnen ze dan ook wel in hetzelfde studentenhuis gaan wonen!

Stiekem ziet ze zichzelf ook nog niet full-time studeren en werken. Een bedrijfje beginnen, en daarnaast nog wat anders misschien? Maar goed.

Ze heeft nog alle tijd! Godzijdank hoeft ze nog laaaaaang niet te kiezen. Wat ze ook kiest, lekker flexibel. En iets wat ertoe doet.

De twijfelaar

Sascha
4 VWO

“In mijn eentje voor zo'n grote groep? Ik weet niet of ik dat kan hoor...”

Als je ergens mee zit, kun je altijd naar Sascha gaan. Zij oordeelt niet en luistert echt naar je verhaal. Ze heeft altijd een advies achter de hand waar je mee vooruit kan. Of het nou gaat om liefdesverdriet of een rekensom: zij probeert altijd te helpen. Ze helpt anderen graag bij hun huiswerk als zij het al af heeft. En daarnaast is ze ook een beetje verlegen. Ze haalt de hoogste cijfers van de klas, maar zal hier nooit mee pronken. Het liefst valt ze niet teveel op. Ze woont in Breda en zit op jazzballet en gitaarles.

Sascha zit in 4 VWO als ze tijdens een mentorles begint na te denken over wat voor werk ze later wil gaan doen. Biologie vindt ze altijd superinteressant - met name als het gaat over mensen en gezondheid. Dat komt ook wel door mevrouw de Zeeuw. Die vertelt zo enthousiast! Op de een of andere manier hangt iedereen altijd aan haar lippen. Ze maakt het altijd relevant. Sascha wil sowieso iets doen waarmee ze anderen kan helpen, misschien dus iets in de zorg? Verpleegkunde of logopedie ofzo? Tess vroeg laatst of ze niet gewoon docent wilde worden, omdat ze zo slim en behulpzaam is, en dingen

zo makkelijk kan uitleggen. Daar kreeg Sascha een beetje de zenuwen van: Zo'n hele klas met 30 kinderen tegelijk iets uitleggen?! Nee bedankt. Ze vindt het altijd wonderbaarlijk om te zien hoe mevrouw de Zeeuw het met iedereen lijkt te kunnen vinden, en iedereen bij de les houdt. Ergens zou Sascha het heel leuk lijken om ook zoals mevrouw de Zeeuw voor de klas te kunnen staan, maar daar heeft ze echt niet genoeg sociale vaardigheden voor.

Laatst was een klasgenootje zo stoer geweest om een presentatie voor de hele klas te geven, maar superveel mensen kletstsen er doorheen. Het viel hem gelukkig niet zo op. Maar Sascha vond dat erg sneu, en was vooral ook blij dat zij daar zelf niet hoefde te staan. Haar docent zei laatst dat ze dingen zo goed en makkelijk kon uitleggen aan anderen, en of ze geen bijles moest gaan geven. Nou goed. Ze neemt zich voor om in ieder geval een studie of een beroep te kiezen waarbij je 1-op-1 of in kleine groepjes te werk gaat.

De tunnel-vizier

Sami
5 HAVO

“Ik weet al heel lang wat ik wil worden.”

Sami vindt de middelbare school niet zo boeiend. Hij zit op 5 HAVO op een openbare school in Amsterdam. Het is altijd best druk in de klas. Hij zit meestal met z'n beste vriend achteraan en bemoeit zich er niet zo mee.

Sinds een paar maanden weet Sami wat hij wil worden: Ambulance verpleegkundige. Het is lekker actief en je doet iets goeds. Hij kwam erachter dat hij dit wilde omdat hij altijd met zijn moeder naar eerste-hulpprogramma's kijkt. Dat vindt hij wel heel erg tof. Bovendien is zijn tante zelf verpleegkundige. Die heeft altijd wel spannende verhalen op verjaardagen. Z'n tante had vorig jaar gezegd dat verpleegkunde wel iets voor hem was. “Daar kan ze wel eens gelijk in hebben” had z'n moeder gezegd. Zijn moeder werkt in de thuiszorg, dus ze zal het ook wel weten.

Sami kijkt ernaar uit om klaar te zijn met school. De docenten zijn nog best leuk, maar de vakken zijn zo saai. Daar kunnen die docenten ook niks aan doen. Om z'n verveling tegen te gaan doodelt hij zijn hele schrift vol. Het ziet er best wel leuk uit. Soms vergeet hij daardoor wel op te letten. Ismail legt het hem dan wel uit in de pauze. Ismail wilt docent worden. Sami begrijpt daar echt helemaal niets van. Het lijkt hem

zo saai dat je elke dag hetzelfde doet. Ismail kijkt best wel op tegen zijn broer en die zit op de lerarenopleiding. Daarom zal hij dat wel willen worden.

Hij had bij zijn profielkeuze voor E&M met biologie gekozen. Daar zaten de vakken in waar hij wel goed in was. Natuurkunde en scheikunde was hij niet zo goed in. Gelukkig kon hij die laten vallen. De kennis over het menselijk lichaam die je bij biologie opdoet leek hem nog wel handig als basis voor het leven. Hij wist toen nog niet precies wat hij wilde worden. Nu is hij blij dat biologie in zijn pakket zit.

De podiumpakker

Jonas
5 VWO

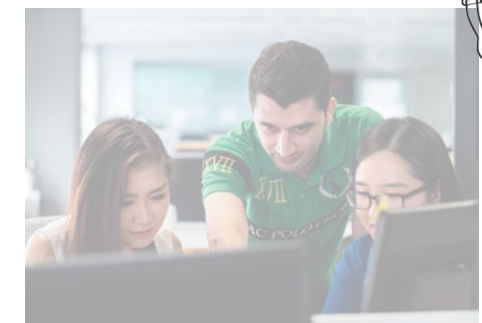
“Lesgeven lijkt me best tof, maar volgens mij kan ik beter eerst wat anders gaan doen”

Jonas zit in 5 VWO op een openbare school in de Achterhoek. Hij heeft niet echt stil gestaan bij die keuze, het is immers de enige middelbare school in de omgeving. School gaat hem eigenlijk wel goed af. Hij heeft veel vrienden om zich heen verzameld en staat er goed voor. Na school is hij vaak op het voetbalveld te vinden, net als veel van zijn vrienden. Zijn vrienden zijn wel echt van die clowns. Die vinden het leuk om te klieren tijdens de les. Op zo'n moment haalt Jonas zijn schouders op. Hij lacht erom maar voelt niet echt de behoefte om mee te doen.

Een presentatie geven in de klas? Geen probleem hoor. Stiekem vindt hij dat zelfs wel leuk. Hij steekt ook wel eens zijn hand op om antwoord te geven als de docent een vraag stelt in de klas. Volgens mij waarderen docenten dat wel. Zijn wiskunde docent is wel een toffe kerel. Jonas blijft wel eens hangen na de les om met hem te praten over voetbal.

Samen met zijn klasgenoten zit hij tijdens tussenuren in de aula om hun huiswerk af te maken. Jonas heeft het vaak al af, maar vindt het prima om er wel bij te zitten. Als zijn klasgenoten of vrienden dan moeite hebben met een oefenopdracht legt hij uit wat de bedoeling is. Kleine moeite toch? Laatst zag hij naast de kluisjes een poster hangen met een oproep voor de leerlingenraad. Jonas vond het wel leuk klinken dus hij heeft zich opgegeven. Best wel tof, leraren moeten dan wel naar je luisteren.

Wat hij straks wil gaan studeren? Daar is hij nog niet helemaal over uit. Misschien rechten of economie. Hij is breed geïnteresseerd, maar zou wel graag iets willen doen wat hij leuk vindt. Hij bezoekt af en toe een open dag met een groepje vrienden, maar hij is er verder niet heel actief mee bezig. Hij maakt zich niet echt zorgen al vindt hij het wel jammer dat iedereen straks een andere kant op gaat. Zijn wiskunde docent zei laatst: “Heb jij er wel eens aan gedacht om docent te worden? Volgens mij past dat wel bij je”. Dat heeft hem wel aan het denken gezet. Een lerarenopleiding volgen, dat had hij nog niet overwogen. Die avond tijdens het avondeten heeft hij het hierover met zijn ouders. Zijn moeder lacht en zijn vader zucht: “Docent worden? Je hebt veel meer in je mars hoor. Ga eerst maar eens studeren.” Jonas haalt zijn schouders op. Ze zullen wel gelijk hebben. In gedachten valt de lerarenopleiding af.

De amicale ambassadeur

Pablo, 31 jaar
Gymdocent

“De toekomstige gymdocent pik je er zo uit. Zo is dat bij mij ook gegaan.”

Pablo is gymdocent op een katholieke middelbare school in Middelburg. In het weekend gaat hij nog graag op stap met zijn vaste vriendengroep. Dat levert soms nog wel grappige momenten op, bijvoorbeeld als hij een oud-leerling tegenkomt in de kroeg. Die denken natuurlijk dat docenten geen leven hebben buiten school. Pablo kan er wel om lachen en maakt er dan expres een grapje over op school. Je ontkomt er toch niet aan in zo'n kleine stad.

Lesgeven gaat Pablo gemakkelijk af. De meeste leerlingen kunnen hem wel waarderen. Hij wordt ook regelmatig verkozen tot 'leukste docent van het jaar'. In de lerarenkamer hoort hij juist veel verhalen van collega's die het lastig hebben omdat hun leerlingen zo aan het klieren zijn. Hij heeft daar zelf niet echt last van. Natuurlijk zijn ze je soms aan het uitproberen, maar zijn geheim is om op dezelfde golflengte te gaan zitten. Als ze het idee krijgen dat je hen begrijpt, dan voelen ze zich ook meer gewaardeerd. Sinds een paar jaar is Pablo niet alleen gymdocent, maar ook mentor van HAVO 4. Gedurende het jaar vullen ze samen het beroepskeuze-werkboek in. Deze lessen vindt hij een leuke nevenactiviteit, zo leert hij zijn leerlingen op een andere manier kennen.

Hoe hij in het onderwijs terecht is gekomen? Pablo weet nog dat hij lesgeven eerst niet zo interessant vond. Hij was vooral bezig met sporten en lol trappen met zijn vrienden. Totdat zijn eigen gymdocent hem een keer op de schouder tikte. Of hij er wel eens over na had gedacht om gymdocent te worden? Interessant, dacht Pablo toen. Waarom ook niet?

Ondanks dat de meeste leerlingen met plezier naar zijn gymlessen komen, zijn er altijd wel een paar leerlingen erg druk en luidruchtig. Pablo weet dat hij dan wel heel erg zijn best kan doen om ze rustig te krijgen, maar soms is het beter om ze een taak te geven zodat ze zich belangrijk gaan voelen. Zo vroeg hij laatst aan een leerling om de volgende gymles voor te bereiden. Zoals Pablo al had verwacht ging dat deze leerling heel goed af, dus tikte Pablo hem na afloop even op zijn schouder en vroeg of lesgeven niet wat voor hem was. Eigenlijk net zoals zijn eigen gymdocent dat vroeger deed.

De geboren juf

Sonja, 28 jaar
Juf van groep 3

“Het is zo leuk dat je echt bijdraagt aan de ontwikkeling van een kind”

Sonja is juf van groep 3 op een basisschool in Breda. Op dit moment is ze zwanger van haar eerste kindje. Ze kijkt erg uit naar de komst van de kleine, maar ziet er stiekem ook wel tegenop dat ze dan een tijdje niet kan werken. Ze vindt het namelijk heerlijk om juf te zijn. Haar familie en vrienden weten ook hoe leuk ze het vindt, want ze praat graag over haar werk. Natuurlijk krijgt ze dan vaak de vraag wat ze vindt van die lastige oudergesprekken of huilende kinderen. Tja, dat hoort er nou eenmaal bij.

Sonja kon vroeger al goed met kinderen omgaan. Haar favoriete bijbaantje was oppassen op de kinderen van de burens. Dat ging haar goed af en de kinderen waren altijd heel blij om Sonja te zien. Ook tijdens verjaardagen ontfermde Sonja zich graag over alle kleine neefjes en nichtjes.

Toen Sonja zich ging oriënteren op mogelijke beroepskeuzes heeft ze nog even getwijfeld over verpleegkunde. Veel klasgenoten hadden het daarover en het leek haar wel een mooi, sociaal beroep. Maar het idee dat ze dan volwassen mensen moest verzorgen vond ze toch niet zo aantrekkelijk. Lesgeven leek dan een betere optie. Misschien docent op de middelbare school dan? Toen ze zich bedacht dat je dan met allemaal pubers zit die toch niet willen luisteren, vond ze het toch niet meer

zo interessant. Uiteindelijk koos ze voor de PABO, omdat ze kleine kinderen het leukst vindt. Haar keuze werd eigenlijk al bevestigd tijdens een snuffelstage. Hoe leuk als al die kinderen om je heen komen hangen!

Sonja heeft eigenlijk nooit spijt gehad van haar keuze. Dit jaar heeft ze groep 3, toch wel haar favoriete leeftijdsgroep. De kinderen beginnen dit jaar met rekenen en ze leren klokkijken. Het is zo tof dat je op die manier kunt bijdragen aan de ontwikkeling van een kind! Ze vindt het ook heel leuk om haar eigen klas te hebben en zelf te kunnen bepalen wat ze die dag gaat doen. Met zo veel verschillende kinderen in de klas is geen dag hetzelfde. De kinderen zijn natuurlijk nog erg jong, maar wie weet zit de toekomstige minister president wel bij haar in de klas!

De zij-instromer

Niels, 35 jaar
Wiskundedocent

“Ik haal nu veel meer voldoening uit mijn werk. Dat is wat ik voorheen heb gemist.”

Niels woont in Utrecht met zijn vriendin en twee kinderen: Sem (5) en Fien (3). Sinds hij kinderen heeft, is Niels een echte familieman geworden. De trots die hij voelde toen zijn dochter voor het eerst los kon lopen, of toen Sem alle dieren in de dierentuin bij naam kon noemen, was onbeschrijfelijk. Dit betekent echter niet dat hij niet meer voor zichzelf kiest: ledere zondagochtend staat hij om 10 uur op de tennisbaan om met zijn beste vrienden een balletje te slaan.

Dat Niels ondernemend is, werd al duidelijk op het VWO. Dat ging hem vrij gemakkelijk af. Hij gaf regelmatig bijles aan onderbouwleerlingen, hielp met het organiseren van de buitenlandse reis en werd als eerste gekozen bij gym. Het kiezen van een studie was wel lastig, omdat alles leuk lijkt. Docent? Haha, nee, dat zeker niet. Je gaat toch niet vrijwillig voor een groep pubers staan. Bovendien is dat zonde van je VWO. Het werd Technische Bestuurskunde in Delft: Techniek heeft de toekomst, en een managementrol zou best goed bij Niels passen. Niels kreeg na een succesvol afstudeerproject een baan aangeboden bij een grote business firm als consultant. Dat ging hem goed af.

Als hij zo naar z'n kinderen kijkt, vraagt hij zich soms wel af of hij met zijn werk iets bijdraagt aan hun toekomst.. Het was hierdoor dat er iets begon te knagen aan Niels. Hij besloot dat hij meer wilde bijdragen aan de maatschappij.

Tijdens het tennissen besprak hij dit met z'n jeugdvriend. 'Op de school van m'n dochter zijn ze op zoek naar een wiskunde leraar. Mede door jouw uitleg heb ik jaren terug mijn wiskunde B examen gehaald.' suggereerde hij Niels. Daar had hij een punt. Niels had het altijd leuk gevonden om medeleerlingen te helpen, en was door zijn werk gewend om voor grote groepen te staan. Met zijn ervaring als consultant had hij ook eindelijk begrepen waar die wiskunde goed voor was geweest.

Inmiddels geeft Niels al twee jaar wiskundeles op een middelbare school op fietsafstand van zijn huis. Hij merkt dat zijn eerdere werkervaring hem helpt de urgentie van de wiskunde over te brengen en hij de leerlingen echt kan interesseren. De voldoening die hij voelde toen IEDEREEN een voldoende haalde voor de laatste toets was enorm.

De vak-inhoudelijke enthousiast

Esra, 46 jaar
Docent Geschiedenis

“Kennissen delen over mijn vak is het mooiste wat er is.”

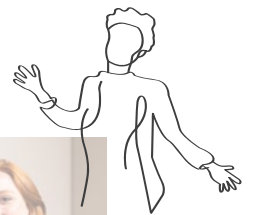
Esra woont in Arnhem en ze werkt daar ook op een openbare middelbare school als geschiedenisdocente. Buiten werktijd voelen musea als haar tweede thuis. Haar fascinatie voor historie en cultuur is eindeloos.

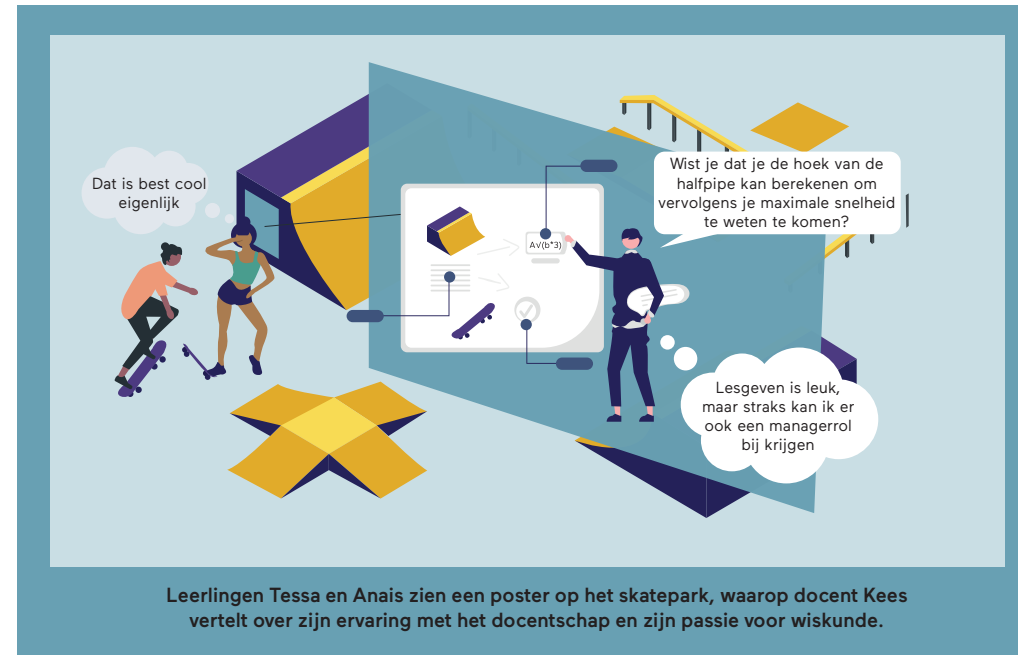
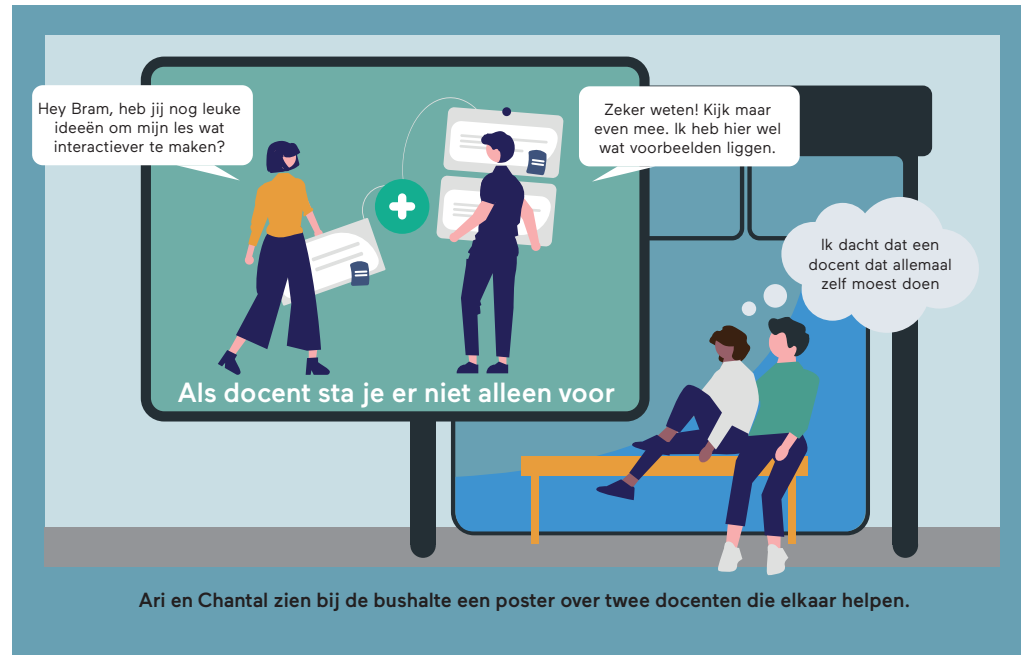
Als klein meisje was Esra al op zoek naar fossielen op het strand en hield ze haar spreekbeurt over mummies. Ze las haar knuffeldieren voor uit de reisgids van Athene. Op de middelbare school kwam het dan ook niet als verrassing dat vooral de vakken geschiedenis en maatschappijleer haar het meest interesseerde. Vooral de geschiedenisleraar was een geweldige verhalenverteller die de complete historie kon doen herleven. Met plezier zat Esra iedere week vooraan in de klas en in de zesde mocht ze haar docent assisteren tijdens een onderzoeksproject in het Arnhems Oorlogsmuseum. Dat ze later ook iets met geschiedenis wilde gaan doen was wel duidelijk.

De Bachelor Geschiedenis was dan ook een logische keuze. Gaandeweg merkte Esra dat ze geschiedenis het leukste vond als ze erover kon praten. Haar neefjes hingen aan haar lippen als ze vertelde over hoe Napoleon

steeds machtiger werd. Hoe haar enthousiasme oversloeg op haar neefjes, gaf haar energie. Soms praatten haar neefjes door haar heen, dat is wel irritant. Na haar bachelor besloot Esra dan ook om door te studeren tot docent geschiedenis.

Het is de kunst om de stof zo over te brengen dat leerlingen blijven luisteren en het ook nog eens begrijpen. Esra heeft in haar vak de vrijheid om de lessen steeds weer anders aan te pakken en echt de interactie met haar leerlingen op te zoeken. Ze blijft het wel lastig vinden om de klas rustig te houden. Ze wordt hier wel steeds beter in. Door de gesprekken met haar leerlingen, komt Esra ook iedere dag weer tot nieuwe inzichten. Hoe leuk is het om te zien dat die vinger van Milan steeds opnieuw de lucht in vliegt! Hij heeft allang besloten dat hij iets met geschiedenis wil doen. Misschien wordt hij wel onderzoeker bij een museum, of misschien journalist..

Vond je het niet spannend om les te gaan geven?

In het begin is het wel gek om ineens voor de klas te staan, maar dat went gelukkig snel.

Mentoruur

Layla doet een lerarenopleiding. Tijdens haar stage spreekt ze in een mentoruur over haar opleiding. De leerlingen krijgen de ruimte om vragen te stellen.

Wat ik hierna wil gaan doen? Ik weet het nog niet zo goed. Misschien psychologie of geneeskunde. In ieder geval iets sociaals.

Ik wilde vroeger ook geneeskunde doen, maar later ben ik toch van gedachten veranderd. Wist je dat dit ook een heel sociaal beroep is?

Aisha raakt tijdens de Park-Cleanupdag van haar school in gesprek met meneer Dras, haar geschiedenisdocent. Zo krijgt ze toch ineens een ander beeld van hoe het is om docent te zijn.

Dit is best leuk om te doen. En mevrouw Baars is eigenlijk wel aardig en leuk om mee te werken.

Ziet er goed uit Laura! Fijn dat je mij zo hebt geholpen.

Laura is graag creatief bezig. Haar biologiedocent heeft haar daarom gevraagd om een paar werkbladen te maken voor de komende themalessen. Ze merkt dat ze dit leuk vindt om te doen.

Ik dacht dat je dit allemaal al moet kunnen, maar dat leer je dus allemaal op de opleiding

Nigel is bezig met oriënteren en komt op de website van een lerarenopleiding terecht. Het valt hem op dat je veel verschillende dingen leert.

Interessant! Ik wist niet dat dit ook een optie was als minor.

Educatie minor
Een goedbetaalde en ook nog eens sociale bijbaan.

Nu je het zegt... Heb jij er wel eens aan gedacht om het onderwijs in te gaan?

Marit en Abdel studeren biologie. Ze zien een poster hangen over de minor Educatie en raken in gesprek. Marit besluit naar aanleiding hiervan om zich te verdiepen in de mogelijkheden.

Storyboard 2:
Prettig kennismaken

Ik zag mijzelf nooit als leraar. Dat ben je of dat ben je niet, toch? Na wat goede gesprekken en online informatie ben ik daar toch anders over gaan denken. Ik zie nu in dat je niet alles al hoeft te kunnen en dat je veel nog leert op de opleiding. En desnoods zijn er ook andere wegen naar Rome.

Vorige week heeft Nathalie de talentenshow tot in de puntjes voorbereid. Dat ging super!

Het valt mij ook op dat ze in de klas veel initiatief toont. Die talenten maken haar geschikt als docent. Wie laat haar dit weten?

Tijdens leerlingbesprekingen is er ruimte voor docenten om te bespreken wat hen is opgevallen in de klas en of er misschien een paar leerlingen zijn die talent hebben voor het onderwijs.

Nathalie, jij hebt goede organiserende vaardigheden. Heb je wel eens nagedacht om docent te worden?

Docent Bram heeft gezien dat Nathalie goed is in dingen organiseren. Dit was ook opgevallen bij een collega. Bram besluit om dit eens te benoemen om te kijken hoe Nathalie daar zelf over denkt.

Bas en Maartje zien een vlag op school over 'de week van de docent'. Zo te zien kunnen ze verschillende activiteiten uitproberen. Het wekt hun interesse.

Dat ziet er leuk uit. Wat zou dit zijn?

Ik wil dat wel een keer proberen! Ik geef ook altijd hockeytraining

Deze stelling kun je op meerdere manieren bekijken...

Zo leuk als ze het dan ineens snapt!

Ik zie ineens wat je bedoelt. Dat is best logisch inderdaad.

Niek geeft Sarah online huiswerkbegeleiding en merkt dat hij daar veel energie uit haalt. Het lijkt hem best leuk om hier later meer mee te doen.

Ik heb gezien hoe mevrouw Alice haar lessen voorbereidt. Een docent doet veel meer dan alleen lesgeven en nakijken.

Sam zit in de bovenbouw en vindt het leuk om uitgedaagd te worden. Ze geeft zich op om onderwijsassistent te zijn. Nu helpt ze een keer mee tijdens de Aardrijkskundeles van mevrouw Alice.

Er is geen standaard werkblad beschikbaar. Wat doe je?

A) Zelf een werkblad ontwerpen
B) Een collega om hulp vragen
C) De les doen zonder werkblad ? eigen antwoord

Wat zouden jullie doen? Loop naar het antwoord.

Tijdens het mentor uur spelen de leerlingen een serious game. Zo krijgen ze een idee hoe het is om in de schoenen van de docent te staan.

Storyboard 3:
Ervaren hoe het is

Docent worden is ook een optie! Daar heb ik eigenlijk nooit bij stil gestaan. Ik gaf wel altijd bijles aan mijn buurmeisje. Nu heb ik ervaren hoe het is om docent te zijn en dat het een divers beroep is dat goed aansluit bij wat ik kan en leuk vind.

Colofon

In samenwerking met onder andere:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
lerarenopleidingen Fontys, VIAA en NHL Stenden, Studenten Helpen
Scholieren, het Lerarencollectief, expertisecentrum LOB, de VO-raad,
Studiekeuze123.nl, Universiteiten van Nederland, Algemene Onderwijsbond,
Vereniging Hogescholen en deelnemende middelbare scholen.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

ideate